

BURMISTRZ SURAZA

**ZMIANA STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY SURAZ**

**UCHWALONA UCHWAŁĄ
NR VIII/49/11
RADY MIEJSKIEJ W SURAZU
Z DNIA 14 CZERWCA 2011 R.**

Zmiany naniesiono kolorem zielonym

SURAZ, 2011 R.

Skład zespołu autorskiego zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Suraż:

1. **mgr inż. arch. Wiktor Panfiluk** – główny projektant, wpisany na listę członków Okręgowej Izby Urbanistów Nr WA-150
2. **mgr inż. arch. Katarzyna Reut - Jaworowska** – opracowanie zagadnień przestrzennych, wpisana na listę członków Okręgowej Izby Urbanistów Nr WA-334
3. **mgr inż. arch. Teresa Kiejzik** – opracowanie zagadnień przestrzennych
4. **inż. Elżbieta Kępska** – opracowanie zagadnień elektroenergetyki
5. **mgr Bożena Gajewska** – opracowanie zagadnień ochrony środowiska i prognozy oddziaływania na środowisko

Współpraca:

1. **mgr Andrzej Lewandowski** – opracowanie ekofizjografii
2. **mgr Zbigniew Bargielski** – opracowanie ekofizjografii

CZEŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY SURAŻ

SURAŻ, 2011 R.

III CELE I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY SURAŻ

1. Cele zagospodarowania przestrzennego	66
2. Kierunki i zadania ochrony i wzbogacenia środowiska przyrodniczego	67
3. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury	75
4. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej	76
4.1. Tendencje demograficzne	76
4.2. Funkcje gminy i jednostek osadniczych	77
4.3. Kierunki przekształceń i rozwoju mieszkalnictwa	77
4.4. Kierunki przekształceń i rozwoju usług	78
5. Kierunki rozwoju ekonomicznego gminy	79
5.1. Tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa i jego otoczenia	79
5.2. Kierunki rozwoju działalności gospodarczej	80
5.3. Kierunki i zadania rozwoju turystyki i wypoczynku	81
6. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji	82
6.1. Sieć drogowa	82
6.2. Techniczne zaplecze motoryzacji	84
6.3. Kolej	84
6.4. Komunikacja autobusowa	85
6.5. Ścieżki rowerowe	85
7. Elektroenergetyka	85
8. Gazownictwo	86
9. Ciepłownictwo	87
10. Telekomunikacja	87
11. Zaopatrzenie w wodę	88
12. Kierunki i zadania odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych i wód opadowych	89
13. Kierunki i zadania na rzecz realizacji systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych	90
14. Kierunki działań w zakresie ochrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej	93

IV POLITYKA PRZESTRZENNA

1. Lista ważniejszych zadań dla realizacji celów publicznych	94
2. Polityka w zakresie sporządzania planów miejscowych	96
3. Polityka w zakresie gospodarki nieruchomościami gminy	97

III. CELE I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY SURAŻ

1. Cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego.

1.1. Cel główny - poprawa poziomu i warunków życia mieszkańców miasta i gminy Suraz, poprzez rozwój społeczno - gospodarczy, racjonalnie wykorzystujący: zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego, majątek trwały, położenie na obrzeżach aglomeracji białostockiej oraz zasoby ludzkie i inicjatywy lokalne.

1.2. Cele operacyjne rozwoju zagospodarowania przestrzennego wynikające z celu ogólnego.

1.2.1. W zakresie ochrony, kształtowania i wykorzystania środowiska:

- a) ochrona ciągłości przestrzennej i funkcjonowania wysokich walorów środowiska przyrodniczego doliny rz. Narwi i przyległych lasów oraz ich wykorzystanie dla rozwoju turystyki i wypoczynku oraz rolnictwa,
- b) ochrona i kształtowanie walorów środowiska kulturowego z uwzględnieniem jego specyfiki oraz racjonalne wykorzystanie dla potrzeb turystyki i wypoczynku,
- c) ochrona i kształtowanie co najmniej normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie: jakości powietrza, poziomu hałasu, wibracji i elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego.

1.2.2. W zakresie poprawy warunków życia ludności:

- a) podnoszenie standardu technicznego i cywilizacyjnego zabudowy mieszkaniowej i usługowej oraz ład przestrzennego w jej zespołach,
- b) stosowny do potrzeb rozwój zabudowy mieszkaniowej i urządzeń obsługi ludności z wykorzystaniem istniejących zasobów budownictwa i tkwiących w nich rezerw terenowych (w tym budynków nieużytkowanych, oraz ewentualnie na nowych terenach),

1.2.3. W zakresie rozwoju ekonomicznego:

- a) efektywne wykorzystanie niezagospodarowanego lub wykorzystywanego nieefektywnie majątku trwałego usługowego komercyjnego i produkcyjnego oraz wyznaczonych w planach miejscowych terenów budowlanych, na cele produkcyjno - usługowe,
- b) tworzenie warunków prawnych, terenowych i infrastrukturalnych dla rozwoju: urządzeń produkcyjno - usługowych, oraz obsługi turystyki i wypoczynku na atrakcyjnych dla tych celów terenach,
- c) tworzenie lokalnych warunków do poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych i jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz rozwoju przetwórstwa surowców rolniczych i sektora obsługi rolnictwa,
- d) tworzenie warunków lokalnych, prawnych i infrastrukturalnych dla rozwoju zabudowy rekreacyjnej w tym letniskowej,
- e) tworzenie warunków do wykorzystania złóż surowców mineralnych i zasobów leśnych,

1.2.4. W zakresie rozwoju komunikacji:

- a) zapewnienie sprawnych powiązań zewnętrznych obszaru gminy i m. Suraza z otoczeniem oraz wewnętrznych między jednostkami osadniczymi w preferowanym przez użytkowników standardzie ruchu - systemem dróg powiatowych i gminnych,
- b) minimalizowanie kolizji między ruchem komunikacyjnym, a zabudową i środowiskiem przyrodniczym oraz między różnymi rodzajami komunikacji,

- c) podnoszenie wyposażenia miasta i gminy w urządzenia obsługi komunikacji i turystyki motorowej: (parkingi, stacje paliw, stacje napraw itp.),
- d) poprawa jakości ulic klasy L i D w zespołach zabudowy w zakresie nawierzchni i wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- e) rozwój szlaków turystyki pieszej i rowerowej

1.2.5. W zakresie infrastruktury technicznej:

- a) zaspokojenie zapotrzebowania podmiotów gospodarczych, społecznych i mieszkańców na dostawę w preferowanym przez nich standardzie ilościowym i jakościowym: wody, energii elektrycznej, usług telekomunikacyjnych i gazu,
- b) ochrona wody, powietrza i gleby w środowisku przyrodniczym i zamieszkiwania przed zanieczyszczeniem: ściekami sanitarnymi, wodami opadowymi, odpadami energetycznymi, ściekami produkcyjnymi oraz zanieczyszczeniami stałymi poprzez odpowiednie systemy infrastruktury technicznej,
- c) zapewnienie sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej w sposób ciągły i efektywny ekonomicznie,
- d) zmniejszenie kolizji między sieciami i urządzeniami infrastruktury technicznej, a zabudową jednostek osadniczych i elementami środowiska przyrodniczego,
- e) podnoszenie standardu wyposażenia w infrastrukturę techniczną obszaru objętego ochroną konserwatorską w m. Surażu, zwłaszcza w zakresie: pełnego wyposażenia ulic w oświetlenie, zastępowanie napowietrznych urządzeń elektroenergetycznych podziemnymi wprowadzania ekspozycji światłem najważniejszych obiektów (kościół, wzgórze zamkowe) i poprawę nawierzchni ulic.

2. Kierunki i zadania ochrony i wzbogacania środowiska przyrodniczego.

Zakłada się: zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy, ochronę i wzbogacanie jego walorów ekologicznych i użytkowych oraz ich wykorzystanie w rozwoju gminy, przy zapewnieniu funkcjonowania systemu w powiązaniu z systemami wojewódzkimi i krajowym.

2.1. Sieć dolin rzecznych.

- a) Sieć dolin rzecznych gminy tworzą:
 - dolina rzeki Narwi - wielkoprzestrzenny element systemu przyrodniczego - ciąg o znaczeniu ponadregionalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej, gospodarczej i rekreacyjnej. Dolina objęta jest statusem obszaru chronionego krajobrazu i stanowi element Krajowego Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (K.E.S.O.CH),
 - dolina rzeki Lizy - i pozostałe mniejsze doliny cieków wodnych oraz obniżenia terenowe - elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego, stanowiące ciągi o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznych, krajobrazowych i gospodarczych.
- b) Podstawowe kierunki zagospodarowania tych obszarów to:
 - zachowanie funkcji i walorów środowiska ekologicznego,
 - ochrona przed zainwestowaniem i degradacją sanitarną,
- c) Realizacja w/w kierunków wymaga stosowania następujących zasad zagospodarowania:
 - utrzymania dotychczasowych sposobów użytkowania jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo - pastwiskowej z lokalnym skupiskiem wysokiej zieleni łąkowej, wraz z możliwością realizacji w ich obrębie zbiorników małej retencji wodnej,

- zakazów:
 - wykonywania prac ziemnych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu i układ stosunków wodnych,
 - odprowadzania ścieków sanitarnych (nieoczyszczonych i oczyszczonych) w ilości, która nie pozwala na utrzymanie odpowiedniej (planowanej) klasy czystości wód poszczególnych odbiorników,
 - zakaz realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu olejów i smarów,
 - zakładania i budowy stacji paliw,
 - lokalizacji wysypisk odpadów stałych i płynnych,
 - lokalizacji i realizacji wszelkiej zabudowy w granicach zasięgu fali powodziowej rzeki Narwi, z wyjątkiem obiektów hydrotechnicznych,

2.2. Lasy.

- a) Obszary leśne występujące w rozdrobnieniu w całej gminie stanowią - drobnoprzestrzenne elementy systemu przyrodniczego lokalnego o funkcjach: ekologicznych, gospodarczych, krajobrazowych i rekreacyjnych. W powiązaniu z ciągami ekologicznymi dolin rzecznych lasy te zachowują układ ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego i wzbogacają ofertę turystyczną gminy.
- b) Podstawowe kierunki zagospodarowania obszarów leśnych to:
 - ochrona walorów przyrodniczych i użytkowych,
 - szczególna ochrona lasów w sąsiedztwie m. Suraza oraz w rejonie Zawyk i Doktorców dla celów turystyki i wypoczynku,
 - utrzymanie i trwałość ciągłości przestrzennej funkcjonowania w ramach systemu ekologicznego gminy i województwa,
- c) W celu realizacji w/w kierunków przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:
 - prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzenia lasów uwzględniających zasadę powszechnej trwałości, utrzymania ciągłości użytkowania niezależnie od struktury własnościowej lasów,
 - udostępnianie i częściowe przystosowanie kompleksów leśnych (głównie w pobliżu rzeki Narwi) dla potrzeb rekreacyjno - wypoczynkowych,
 - wykonanie sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych o kierunku leśnym,
 - powiększenie powierzchni i zasobów leśnych poprzez zalesienie gruntów marginalnych. Wymaga to opracowania operatu granic polno - leśnych i uwzględnienia ich w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego gminy,
 - wprowadza się zakazy i ograniczenia dotyczące głównie:
 - zmniejszania powierzchni leśnej na cele nieleśne, z wyjątkiem sytuacji ekonomicznie i prawnie uzasadnionych,
 - zabudowy, z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcją,
 - realizacji przebiegu urządzeń liniowych (linii elektroenergetycznych, gazociągów, ropociągów, kolektorów sanitarnych, linii telekomunikacyjnych, dróg itp.) wymagających znacznej przecinki drzew,
 - wykonywania melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach leśnych i prac ziemnych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu,
 - lokalizacji składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych,

2.3. Zieleni urządzona.

- a) Parki, skwery, zieleni uliczna (drogowa), ogrodów przydomowych, przykościelna, cmentarna itp. - elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy o znaczeniu lokalnym.
- b) Podstawowy kierunek zagospodarowania zieleni urządzonej to ochrona jej powierzchni i form zagospodarowania przed likwidacją, z wyjątkiem szczególnych przypadków wynikających z ochrony dóbr kultury oraz realizacji ważnych elementów komunikacyjnych

lub infrastrukturalnych.

c) W celu realizacji ochrony zieleni urządzonej ustala się w szczególności:

- zakaz przeznaczania tych terenów na inne cele w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach zabudowy i zagospodarowania terenów,
- obowiązek zachowania funkcji zieleni cmentarnej i parkowej łącznie z ich układem przestrzennym, fizjograficznym i przyrodniczym,
- obowiązek doboru odpowiednich do walorów siedliskowych i układów przestrzennych gatunków zieleni,
- nakaz uwzględniania wymogów konserwatorskich w użytkowaniu i zagospodarowaniu obiektów stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej.

2.4. Obiekty i obszary prawnie chronione - szczególne formy ochrony przyrody.

a) W gminie Suraz obszarami prawnie chronionymi są:

- ~~Narwiański Park Narodowy wraz z otuliną,~~
- ~~Obszar Chronionego Krajobrazu "Dolina Narwi"~~

W/w obszary określone zostały w punkcie 1.8. tekstu "uwarunkowań" na mapie uwarunkowań i kierunków zagospodarowania niniejszego "studium".

- Narwiański Park Narodowy wraz z otuliną, utworzony Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 1 lipca 1996 r. (Dz. U. Nr 77, poz. 368),
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) NATURA 2000 „Bagienna Dolina Narwi” (kod PLB 200001) oraz „Dolina Górnej Narwi” (kod PLB 200007), wyznaczone Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313 z późn. zm.); rozporządzenie to straciło moc z dniem wejścia w życie (tj. 19 lutego 2011 r.) przepisów Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133),
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) NATURA 2000 „Narwiańskie Bagna” (kod PLH 200002) oraz „Ostoja w Dolinie Górnej Narwi” (kod PLH 200010), zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r.,
- Obszar Chronionego Krajobrazu "Dolina Narwi", powołany Rozporządzeniem Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi” (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 54 poz. 722) wraz z Uchwałą Nr XLIV/502/2010 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 23 sierpnia 2010 r. zmieniającą Rozporządzenie Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r.

b) Podstawowy kierunek zagospodarowania w/w obszarów to:

- zachowanie przed likwidacją i degradacją z jednoczesnym dopuszczeniem możliwości kształtowania zarówno pod względem jakościowym jak i przestrzennym,
- zapewnienie właściwego funkcjonowania i ciągłości układów ekologicznych,

c) Realizacja w/w kierunków zagospodarowania wymagać będzie:

- wykonania planu ochrony Narwiańskiego Parku Narodowego z zachowaniem zasad zagospodarowania określonych w powołującym go akcie prawnym a następnie uwzględniania tych ustaleń w planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach administracyjnych o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- tworzenia rezerwatów przyrody, pomników przyrody oraz innych form ochrony przewidzianych ustawą o ochronie przyrody z obowiązkiem wprowadzania ich do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego.

2.5. Kierunki ochrony sanitarnej środowiska.

2.5.1. Kierunki i zadania w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

a) Kierunki ochrony wód powierzchniowych i podziemnych to:

- uzyskanie i utrzymanie odpowiednich klas czystości wód powierzchniowych:
 - rzeka Narew -I klasa czystości,
 - rzeka Liza - III klasa czystości,
- utrzymanie nienaruszalnego przepływu biologicznego w/w rzek,
- ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i przemysłowymi,

b) W celu realizacji w/w kierunków ustala się w szczególności:

- zakaz odprowadzania do wód powierzchniowych (rzek) i gruntu ścieków sanitarnych i przemysłowych w wielkościach, które nie zapewniają utrzymania obowiązującej klasy czystości tych wód,
- zalecenie budowy małych oczyszczalni ścieków lub stacji kontenerowych wspólnych dla zespołu wsi zwodociągowanych oraz dla terenów rekreacyjnych, koncentrujących się w rejonie rzeki Narew,
- ochronę sanitarną ujęć wód dla celów komunalnych i przemysłowych zgodnie z ustaleniami obowiązujących stref ochronnych,
- prawidłową gospodarkę zasobami wód powierzchniowych poprzez realizację programu małej retencji polegającą na budowie zbiorników wodnych:
 - w Doktorcach - pow. 1,7, ha,
 - w Surażu - pow. 0,6 ha

2.5.2. Kierunki ochrony sanitarnej powietrza atmosferycznego.

a) Kierunki ochrony powietrza atmosferycznego to:

- przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza głównie produktami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki oraz azotu i ołowiu),
- poprawa warunków życia ludności zamieszkałej na terenach będących w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń lub w jednostkach osadniczych o dużej koncentracji lokalnych źródeł ciepła.

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:

- obowiązku stałego monitoringu atmosfery, jako podstawy ustalenia lokalnych jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji, w formie wydawanych decyzji przez uprawnione jednostki państwowe i samorządowe,
- wydawania nakazów instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmian profilu i technologii produkcji w obiektach stanowiących główne źródła zanieczyszczeń, a nie rokujących zmniejszenia emisji pyłów i gazów,
- stosowania nośników energetycznych (gazu ziemnego, gazu płynnego, oleju opałowego, energii elektrycznej, biomasy) o mniejszej uciążliwości dla środowiska, zwłaszcza w obrębie Narwiańskiego Parku Narodowego, obszaru chronionego krajobrazu rzeki Narwi,
- utrzymania zasady, że ponadnormatywna uciążliwość sanitarna zakładów powinna mieścić się w granicach własnych działek,
- utrzymania dobrego stanu dróg kołowych, łącznie z zachowaniem płynności ruchu na tych drogach, szczególnie w obrębie obszarów zurbanizowanych,
- przestrzegania dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra O.Ś.Z.N. i L. z dnia 28 kwietnia 1998 r. póź. 355 stanowiącym "listę substancji zanieczyszczających, dopuszczalne wartości stężeń tych substancji w powietrzu oraz czas ich obowiązywania" ze szczególnym uwzględnieniem terenów podlegających ochronie prawnej:

NARWIAŃSKI PARK NARODOWY

Tabela nr 1

Lp.	Nazwa substancji	Dopuszczalne wartości stężeń w mikrogramach na metr sześcienny (mg/m^3) w odniesieniu do okresu		
		30 min	24 godz.	roku
1.	Dwutlenek azotu	90	50	20
2.	Dwutlenek siarki	150	75	15
3.	Fluorowodór	3	0,4	0,02
4.	Ozon	150	65	-

2.5.3. Kierunki ochrony ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami.

- a) Kierunek ochrony w w/w zakresie dotyczy minimalizacji poziomu hałasu i wibracji głównie w obszarach stałego pobytu ludzi i rekreacji.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- eliminacji z obszarów zamieszkałych źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu poprzez zabezpieczenia, techniczne lub zmianę technologii i urządzeń,
 - przestrzegania zasady, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne poziomy nie mogą wykraczać poza obręb działki, na której są wytwarzane,
 - określania zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej, w planach zagospodarowania przestrzennego,
 - wykonywania prognoz oddziaływania projektowanej zabudowy i zagospodarowania terenów na etapie sporządzania miejscowych planów i na tej podstawie eliminowania zamierzeń planistycznych zagrażających środowisku,
 - uwzględniania w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu norm dopuszczalnych poziomu hałasu w środowisku określonych w Tabeli 1 i 2 stanowiących załącznik do Rozporządzenia Ministra O.Ś.Z.N i L z dnia 13 maja 1998 r. (Dz. U. Nr 66, poz. 436) [Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. \(Dz. U. Nr 120, poz. 826\)](#). Zgodnie z powyższym rozporządzeniem w odniesieniu do występującego rodzaju zainwestowania (przeznaczenia terenu) w gminie Suraż powinny obowiązywać następujące dopuszczalne poziomy hałasu:

Tabela nr 2

L P	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu wyrażany równoważnym poziomem dźwięku A w dB					
		drogi		pozostałe obiekty lub grupy źródeł hałasu		linie elektroenergetyczne	
		pora dnia przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	pora nocy p. cz. odniesienia równy 8 godzinom	pora dnia p. cz. odn. równy 8 najmniej korzystn. aodz. dnia	pora nocy p. cz. odn. równy 1 najmniej korzystn. godz. nocy	pora dnia p. cz. równy 16 godzinom	pora nocy p. cz. odnieś. równy 8 godzinom
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Tereny wypoczynkowo - rekreac. poza miastem, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny ze stałym lub wielo-godzinnyim pobytym dzieci	55	45	45	40	50 45	45 40

2.	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi, teren zabudowy zagrodowej	60	50	50	40	50	45
----	--	----	----	----	----	----	----

Tabela 1

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L_{AegD} i L_{AegN} , które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby.

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L_{AegD} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L_{AegN} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L_{AegD} przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	L_{AegN} przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo - usługowe	60	50	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	65	55	55	45

Objaśnienia:

- 1) Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.
- 2) W przypadku niewykorzystywania tych terenów zgodnie z ich funkcją w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.
- 3) Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Tabela 2

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne wyrażone wskaźnikami L_{AegD} i L_{AegN} , które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby.

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Starty, lądowania i przeloty statków powietrznych		Linie elektroenergetyczne	
		L_{AegD} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L_{AegN} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L_{AegD} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L_{AegN} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali, domów opieki społecznej c) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ¹⁾	55	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe ¹⁾ c) Tereny mieszkaniowo – usługowe d) Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ²⁾	60	50	50	45

Objaśnienia:

- 1) W przypadku niewykorzystywania tych terenów zgodnie z ich funkcją w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.
- 2) Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

2.4.5. Kierunki i zadania w zakresie ochrony ludzi przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym, polem elektromagnetycznym, emitowanym przez linie elektroenergetyczne.

- a) Kierunek ochrony w w/w zakresie to: zmniejszenie do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania niejonizującego na ludzi i środowisko przyrodnicze poła elektromagnetycznego na ludzi i środowisko na terenie gminy.
- b) Realizacja w/w kierunku wymagać będzie w szczególności:
 - zapobiegania zagrożeniom poprzez zachowanie w miejscowych planach odpowiedniej strefy ochronnej od odpowiednich pasów technologicznych linii napowietrznych 400 kV, a mianowicie min 33 m os skrajnego przewodu linii przy zalecanej odległości od osi linii 50 m, a mianowicie:
 - po 35 m od osi linii w obie strony przy budowie nowej linii,
 - po 40 m od osi linii w obie strony przy istniejącej linii 400 kV,

- **ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stosownych za-
kazów w obrębie pasów technologicznych linii napowietrznych,**
- ~~ustalania przebiegu norm napowietrznych linii elektromagnetycznych WN z zachowaniem wymogów ochrony ludzi i walorów środowiska przyrodniczego na obszarach zabudowy mieszkaniowej, składowa elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego o częstotliwości 50 Hz nie może przekroczyć wartości 1 kV/m,~~
- stosowania dopuszczalnych wskaźników poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego, określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra O.Ś. Z.N i L z dnia 11 sierpnia 1998 r. (Dz. U. Nr 107, póż. 676). **Dopuszczalne poziomy określone w załączniku do w/w rozporządzenia nie mają zastosowania w miejscach niedostępnych dla ludzi, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami szczególnymi.**

2.5.5. Kierunki i zadania z zakresu ochrony powierzchni ziemi.

- a) Kierunki ochrony powierzchni ziemi i racjonalnego wykorzystania jej walorów użytkowych w rozwoju gminy to:
- ochrona powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
 - ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczaniem jej na cele inne niż rolnicze,
 - ochrona powierzchni ziemi przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.
 - Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
 - modernizacji gminnego wysypiska śmieci na gruntach miasta Suraza i wprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów stałych,
 - sukcesywnej likwidacji istniejących "dzikich" nieurządzonych wysypisk wiejskich,
 - unieszkodliwiania nieczystości płynnych (ścieków) z obszarów nie przewidzianych do objęcia scentralizowanym systemem kanalizacji, poprzez ich gromadzenie w lokalnych szczelnych zbiornikach, a następnie wywożenia ich do najbliższego punktu zlewnego,
 - rozwiązań oczyszczania ścieków wspólnych dla zespołów wsi zwodociągowanych lub zespołów rekreacyjnych poprzez budowę "małych" oczyszczalni ścieków w formie stacji kontenerowych,
 - zachowania dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością jej korygowania poprzez wprowadzenie dolesień oraz z możliwością ekologicznego jej wzbogacania (polne drzewa, remizy, użytki ekologiczne),
 - utrzymania wartościowych i intensywnie użytkowanych gruntów rolnych jako rolniczej przestrzeni produkcyjnej z. ew. zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji przy jednoczesnym prowadzeniu działań inspirujących na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego.
 - na etapie sporządzania planów miejscowych przyjmowania zwartych kompleksów gleb chronionych (od IIIa do IVb) za ogranicznik rozwoju budownictwa pozarolniczego z zastosowaniem ustawowych przepisów,
 - ochrony systemu drenażowego użytków rolnych przed ich zabudową kubaturową, z uwagi na możliwość przerwania ciągów drenażowych i zakłócenia jego funkcjonowania
 - podnoszenia jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez dalszą regulację stosunków wodnych na gruntach ornych i użytkach zielonych,
 - w ramach istniejących 14 punktów eksploatacji surowców mineralnych stałych na terenie gminy 7 z nich proponuje się poddać sukcesywnej rekultywacji o kierunku rolnym, leśnym względnie wodnym, a pozostałe 7 punktów należy pozostawić do dalszej eksploatacji na lokalne potrzeby indywidualnego budownictwa i drogownictwa,

- zachowania w dotychczasowym użytkowaniu terenów uznanych za obszary perspektywiczne występowania surowców mineralnych stałych.

3. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury.

Ochrona i utrzymanie w należyтым stanie technicznym i użytkowym obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych wymaga, oprócz znacznych nakładów finansowych, koordynacji szeregu działań administracji rządowej i samorządowej.

Kierunki ochrony dóbr kultury obejmują ochronę obiektów zabytkowych i o charakterze zabytkowym, obiektów archeologicznych oraz tworzenie nowych wartości kulturowych.

3.1. Ochrona obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych.

Ochrona obiektów zabytkowych obejmuje obiekty ujęte w rejestrze zabytków oraz obiekty o charakterze zabytkowym nie wpisane do rejestru zabytków, które zostały wyszczególnione w punkcie 2.1. "Uwarunkowań studium".

3.1.1. Kierunki działań:

- a) stosowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń dotyczących ochrony obiektów zabytkowych i o charakterze zabytkowym przed dewastacją, zmianami naruszającymi walory zabytkowe oraz likwidacją,
- b) egzekwowanie w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów, na których występują obiekty zabytkowe i o charakterze zabytkowym, ustaleń zawartych w planach miejscowych, a w przypadku ich braku we wnioskach, opiniach i uzgodnieniach konserwatorskich,
- c) ścisła współpraca między właścicielami, gminą i Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, na rzecz utrzymania obiektów w dobrym stanie technicznym i właściwych formach użytkowania, w tym także modernizacji,
- d) nadzór budowlany obiektów zabytkowych i o charakterze zabytkowym, obligujący właścicieli, użytkowników i zarządców do utrzymania ich w należyтым stanie technicznym,

3.1.2. Realizacja powyższych kierunków wymagać będzie:

- a) opracowania studium wartości kulturowych miasta Suraża, z określeniem strefy ochrony konserwatorskiej,
- b) opracowania programu ochrony zabytków na terenie miasta i gminy,
- c) przed rozbiórką obiektów o wartościach historyczno - kulturowych wykonania podstawowej dokumentacji historycznej tj. karty ewidencyjnej zabytku architektury i budownictwa (na koszt inwestora) zgodnej z wymogami Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie,
- d) uzgodnienia z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich nowych inwestycji i projektów architektonicznych nowej zabudowy w strefie ochrony konserwatorskiej, oraz projektów budowlanych dotyczących modernizacji obiektów zabytkowych,
- e) przedstawienia każdorazowo do uzgodnienia Podlaskiemu Wojewódzkiemu Konserwartorowi Zabytków zakresu prac porządkowych na terenach cmentarzy w Surażu i Zawykach oraz prowadzenia inwestycji na terenie nieistniejących cmentarzy prawosławnych w Surażu,
- f) zapewnienia właściwego użytkowania obiektów zabytkowych zagrożonych dewastacją, a w szczególnych przypadkach ich pozyskanie do zasobów gminy i wtórna sprzedaż nabywcom gwarantującym ich właściwe utrzymanie.

3.2. Ochrona stanowisk archeologicznych

wyszczególnionych w punkcie 2.2 tekstu "Uwarunkowań" studium wymagać będzie:

- a) wprowadzenia odpowiednich ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (obejmujących miejsce ich występowania) dotyczących ochrony stanowisk przed dewastacją lub likwidacją,
- b) egzekwowania w/w ustaleń planów miejscowych w wydanych na ich podstawie decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów,
- c) w przypadku wystąpienia konieczności przeznaczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów ze stanowiskami archeologicznymi i w ich sąsiedztwie na cele inwestycyjne, należy ustalić sposób postępowania, uzgodniony z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Archeologicznych,
- d) ustalenia zarówno w planach jak i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów, obowiązku zawiadomienia służb archeologicznych o natrafieniu na obiekty nieznanego pochodzenia, w trakcie prowadzenia prac ziemnych,
- e) wspomagania urządzania i utrzymania prywatnego muzeum archeologicznego w Suraziu.

3.3. Tworzenie nowych wartości kulturowych wymagać będzie:

- a) wprowadzenia ustaleń w planach miejscowych oraz decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczących kultywowania regionalnych form architektonicznych oraz tradycji materiałowych i konstrukcyjnych,
- b) indywidualizowania form zabudowy i zagospodarowania przestrzeni publicznych w dostosowaniu się do otaczającej zabudowy i krajobrazu, poprzez stosowanie ustaleń w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

4. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej.

4.1. Tendencje demograficzne.

- a) Biorąc pod uwagę prognozę rozwoju ludności do 2010 r. zawartą w "Studium zagospodarowania przestrzennego województwa białostockiego" oraz dotychczasową tendencję demograficzną, prognozuje się następującą wielkość zaludnienia miasta i gminy:

	<u>2005</u>	<u>2010</u>
miasto	1.000	1.100
gmina	1.100	1.000

- b) W strukturze ludności i gminy należy oczekiwać:
 - spadku udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym,
 - wzrostu udziału ludności w wieku produkcyjnym w mieście oraz nieznacznego spadku na wsi,
 - nieznacznego spadku udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w mieście oraz nieznacznego jego wzrostu na wsi.
- c) Proces starzenia się ludności oraz wyludnianie się wsi spowoduje konieczność:
 - ukierunkowania instrumentów polityki rolnej na powstawanie dużych gospodarstw rolnych,
 - dokonywania sukcesywnych zmian w użytkowaniu infrastruktury społecznej,
 - zagospodarowywanie substancji budowlanej pozbawionej użytkowników,
 - podjęcia działań związanych z systemem zabezpieczeń społecznych.

4.2. Funkcje gminy i jednostek osadniczych.

4.2.1. Funkcje gminy.

- a) funkcja ekologiczna - na bazie walorów przyrodniczych doliny rzeki Narwi, w tym Narwiańskiego Parku Narodowego, doliny rz. Lizy oraz obszarów leśnych, wymagająca w szczególności utrzymania czystości sanitarnej środowiska i ciągłości jego funkcjonowania.
- b) funkcja rolnicza - ukierunkowana głównie na produkcję rynkową na potrzeby żywnościowe i surowcowe przetwórstwa rolno-spożywczego aglomeracji białostockiej; z koniecznością sukcesywnej restrukturyzacji własnościowej i technologicznej rolnictwa,
- c) funkcja turystyki i wypoczynku - ze znaczną możliwością rozwoju na bazie walorów przyrodniczych i kulturowych gminy, z koniecznością modernizacji i rozwoju bazy materialnej obsługi (handlu, gastronomii, rozrywki i noclegowej), budownictwa letniskowego i agroturystyki oraz podniesienia poziomu kadry obsługi,
- d) funkcja produkcyjna - o ograniczonych możliwościach rozwoju (wymogi sanitarne środowiska) gł. na bazie przetwórstwa surowców lokalnych; rolniczych, leśnych i mineralnych oraz budownictwa,
- e) funkcja mieszkaniowa - stabilna lub regresywna ilościowo (nieuniknione zmniejszanie się ilości ludności wiejskiej) a rozwój jakościowy poprzez wymiany i modernizacje zabudowy z wykorzystaniem zasobów opuszczonych dla potrzeb rekreacji,
- f) funkcja obsługi ludności - realizowana będzie w zakresie usług podstawowych - komunalnych gł. w m. Suraz i Doktorcach, a elementarnych i niektórych podstawowych w Zawykach i Rynkach. Ze względu na sukcesywne zmniejszanie się zaludnienia gminy rozwój bazy materialnej usług będzie miał charakter głównie jakościowy,
- g) funkcja obsługi rolnictwa - realizowana i rozwijana będzie w dostosowaniu do potrzeb i możliwości rolnictwa. Podstawową sprawą w tym zakresie będzie utrzymanie odpowiedniego stanu technicznego i sanitarnego urządzeń istniejących oraz ich funkcjonowania.

4.2.2. Funkcje jednostek osadniczych.

- a) miasto Suraz - gminny ośrodek obsługi: ludności, turystyki i wypoczynku oraz rolnictwa - siedziba głównych urzędów z zakresu usług podstawowych: administracji gminnej., edukacji, zdrowia i opieki społecznej, kultury i sportu. Możliwość dalszego rozwoju urzędów drobnego nieuciążliwego dla środowiska przemysłu i rzemiosła produkcyjnego oraz handlu, rzemiosła i gastronomii,
- b) wsie Zawyki i Doktorce - Lesznie - wsie o funkcjach rolniczych i turystyczno - wypoczynkowych z poszerzonym programem usług elementarnych gł. handlu i gastronomii,
- c) wsie Rynki i Zimnochy - wsie o funkcjach rolniczych z usługami elementarnymi dla ludności i rolnictwa i lokalnych produkcyjnych,
- d) pozostałe wsie - o funkcjach głównie rolniczych.

4.3. Kierunki przekształceń i rozwoju mieszkalnictwa.

4.3.1. Przyjmuje się założenie osiągnięcia w przyszłości europejskiego wskaźnika nasylenia w mieszkania na poziomie 400 mieszkań na 1000 ludności.

Biorąc pod uwagę prognozę demograficzną do 2010 r. oraz zasoby mieszkaniowe według stanu z 1998 r. w mieście wystąpi potrzeba ilościowego wzrostu zasobów mieszkaniowych zaś na terenach wiejskich potrzeby te będą ograniczone do wymiany zużytej substancji mieszkaniowej.

Stan zasobów mieszkaniowych z uwzględnieniem kierunkowo w/w wskaźnika w Surazie powinien wynosić 440 mieszkań, co oznaczałoby potrzebę realizacji ok. 135 mieszkań, z tego znaczna część dla rozegszczenia istniejącej zabudowy.

4.3.2. Kierunkami działań w zakresie mieszkalnictwa będzie: podnoszenie standardu istniejącej zabudowy, wymiana budynków w złym stanie technicznym oraz tworzenie wa-

runków do realizacji nowej zabudowy. Problemem do rozwiązania będzie zagospodarowanie opuszczonych i niezamieszkałych budynków.

4.3.3. Główne zadania w zakresie mieszkalnictwa to:

- a) utrzymanie, modernizacja, wymiana i ewentualne uzupełnienie zabudowy mieszkaniowej w wolnych przestrzeniach istniejących między zabudową wyznaczonych w planie gminy; w stosunku do obiektów o charakterze zabytkowym (wymienionych w punkcie 2.1. "Uwarunkowań" studium) wymagane jest uzgodnienie z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
- b) budowa stosownie do potrzeb nowych budynków na pozostałych terenach wyznaczonych na ten cel w obowiązującym planie miejscowym miasta Suraż,
- c) rozwój systemów infrastruktury technicznej: wodno - kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, gazowniczej i telekomunikacyjnej, podnoszącej standard mieszkań i warunków zamieszkiwania ludności,
- d) przystosowanie zagród rolniczych do rozwoju agroturystyki, zwłaszcza w zakresie warunków sanitarnych i estetycznych,
- e) dopuszczenie wykorzystania opuszczonych i niezamieszkałych budynków mieszkalnych m.in. na potrzeby rekreacji, zwłaszcza budownictwa letniskowego,
- f) wyznaczanie w miarę potrzeb nowych terenów budownictwa mieszkaniowego, oraz mieszkaniowe - usługowego, w trybie planowania miejscowego,
- g) w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stosowanie:
 - zalecanej wielkości działek zabudowy mieszkaniowej:
 - wolnostojącej i jednorodzinnej o powierzchni 800 - 1000 m² i szerokości frontu min. 20 m,
 - bliźniaczej jednorodzinnej o powierzchni 400 - 700 m² i szerokości frontu min 16 m,
 - działek zabudowy zagrodowej o powierzchni 2.500 - 5.000 m² i szerokości frontu działki min 20 m,
 - działek zabudowy letniskowej o średniej powierzchni 800 - 1500 m²,
 - zaleconych warunków zabudowy mieszkaniowej:
 - maksymalnej wysokości budynku mieszkalnego nie przekraczającej dwóch kondygnacji, przy czym druga kondygnacja może znajdować się na poddaszu, dachów symetrycznych dwuspadowych lub czterospadowych o nachyleniu połąci 35°-45°z naczółkami,
 - prostych i zawartych brył budynków opartych na rzucie wydłużonego prostokąta,
 - ujednoliconych podstawowych materiałów wykończeniowych oraz elementów ozdobnych, z zastosowaniem tradycyjnych materiałów (drewno, kamień) z większym zróżnicowaniem w zabudowie rozproszonej.

4.4. Kierunki przekształceń i rozwój usług.

4.4.1. Obsługa ludności na poziomie ponadpodstawowym w zakresie: szkolnictwa średniego i wyższego, lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego, handlu i rzemiosła, administracji, obsługi finansowej, ubezpieczeń i innych realizowana będzie w Białymstoku i Łapach.

4.4.2. Obsługa ludności w zakresie podstawowych usług komunalnych: edukacji, zdrowia, kultury, sportu oraz innych usług zlokalizowanych w sieci osadniczej terenów wiejskich, wobec malejącej liczby ludności gminy, pozostanie generalnie na obecnym poziomie ilościowym, natomiast wzrastać powinna jakość bazy materiałowej usług poprzez jej modernizację i rozbudowę.

4.4.3. Główne zadania w zakresie usług komunalnych to:

- a) Zabezpieczenie w budżetach gmin odpowiednich środków finansowych na: utrzymanie, modernizację oraz ew. rozbudowę obiektów obsługi ludności:
 - szkół podstawowych w Surażu i Zawykach,
 - gimnazjum w Doktorcach - remont budynku byłej szkoły podstawowej,
 - przedszkola w Surażu,
 - przychodni Rejonowej w Surażu,
 - Miejsko - Gminnego Ośrodka Kultury w Surażu,
 - biblioteki Publicznej w Surażu,
 - świetlic we wsiach: Kowale, Rynki, Zimnochy i Zawyki,
 - boiska sportowego w Surażu,
 - remiz ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach: Suraż, Doktorce, Kowale, Rynki, Zawyki i Zimnochy Święchy,
 - Urzędu Miasta i Gminy w Surażu.
- b) Tworzenie warunków do zagospodarowania nieużytkowanych lub wypadających z użytkowania komunalnych obiektów i terenów usługowych pod kątem rozszerzenia funkcji użytkowej oraz zmiany przeznaczenia w zależności od potrzeb i warunków przyrodniczych i urbanistycznych.

4.4.4. Obiekty i urzędnia pozostałe.

Zakłada się utrzymanie istniejących obiektów i urzędów oraz podniesienie standardu świadczonych usług. Przewiduje się także rozwój innych obiektów i urzędów usługowych w zależności od występującego zapotrzebowania.

4.4.5. Główne zadania w zakresie pozostałych urzędów obsługi ludności to:

- a) Zapewnienie warunków do utrzymania, modernizacji i rozbudowy następujących obiektów i urzędów:
 - urzędów pocztowych w Surażu i Rynkach,
 - punktu aptecznego w Surażu,
 - obiektów handlowych w miejscowościach: Suraż, Kowale, Doktorce, Rynki i Zawyki,
 - Banku Spółdzielczego w Surażu,
 - Posterunku Ośłony Hydrologicznej Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej,
 - muzeum archeologicznego - prywatnego,
 - kościołów w Surażu i Rynkach,
 - cmentarzy w: Surażu, Rynkach i Zawykach,
- b) Tworzenie warunków do rozwoju urzędów usługowych w zakresie:
 - handlu, gastronomii, rzemiosła oraz urzędów obsługi turystyki i wypoczynku,
 - placówek opieki socjalnej w celu zabezpieczenia godziwych warunków życia mieszkańcom pozbawionym opieki rodzinnej,
 - innych urzędów usługowych wynikających ze zgłoszonych potrzeb,

Rozwój działalności usługowej odbywać się może w obrębie zabudowy mieszkaniowej. Wymagać to będzie wprowadzenia odpowiednich ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

5. Kierunki rozwoju ekonomicznego gminy.

5.1. Tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa i jego otoczenia.

5.1.1. Ochrona i poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wymagać będzie w szczegól-

ności:

- a) ochrony kompleksów wartościowych gruntów przed przeznaczaniem na cele nie-rolnicze,
- b) kontynuacji regulacji stosunków wodnych na gruntach ornych i użytkach zielonych, przeznaczonych w studium do produkcji rolniczej, które wymagają tych zabiegów i gwarantują racjonalne wykorzystanie ponoszonych nakładów,
- c) ochrony systemów drenażowych i melioracyjnych przed zniszczeniem lub dewastacją w trakcie ewentualnych działań inwestycyjnych w zakresie infrastruktury ponadlokalnej,
- d) eliminacji zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza,
- e) ekologizacji produkcji rolniczej poprzez zwiększenie udziału nawożenia organicznego, na terenach posiadających najkorzystniejsze warunki do produkcji zdrowe żywności,
- f) dokonywania zalesień gruntów marginalnych do produkcji rolniczej, zwłaszcza stanowiących własność skarbu państwa.

5.1.2. Poprawa struktury własnościowej obszarów rolnych i rozłogów gospodarstw rolnych poprzez:

- a) sukcesywne prowadzenie scaleń i wymian gruntów, zwłaszcza w celu uzyskania zwartych kompleksów gruntów skarbu państwa i komunalnych (w tym do zalesień i zbywania jako nowe gospodarstwa oraz lokalizacji urządzeń pozarolniczych) oraz poprawę rozłogów prężnych ekonomicznie indywidualnych gospodarstw rolnych,
- b) wspieranie doradztwem i instrumentami fiskalnymi rozwoju specjalistycznych i rozwojowych gospodarstw rolnych.

5.1.3. Wspieranie rozwoju otoczenia rolnictwa w zakresie mechanizacji prac rolniczych, zaopatrzenia w środki produkcji, zbytu produkcji rolniczej, przetwórstwa rolniczego, obsługi weterynaryjnej poprzez:

- a) tworzenie warunków do utrzymania istniejących obiektów obsługi rolnictwa:
 - bazy Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Surażu,
 - Spółdzielni Kółek Rolniczych w Surażu,
 - zlewni mleka we wsiach: Suraż, Lesznia, Zawyki,
 - lecznicy zwierząt - (prywatnej) w Surażu,
- b) stosowanie priorytetów w zakupach terenów i obiektów komunalnych i skarbu państwa oraz ulg podatkowych podmiotom gospodarczym zamierzającym świadczyć usługi na rzecz rolnictwa oraz tworzącym miejsca pracy na wsi.

5.1.4. Podnoszenie poziomu produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania na wsi poprzez:

- a) rozwój wyposażenia wsi w urządzenia infrastruktury technicznej a zwłaszcza: kanalizacji, elektroenergetyki, gazownictwa, telekomunikacji, usuwania i utylizacji odpadów,
- b) utrzymanie istniejących urządzeń obsługi ludności oraz podnoszenie ich standardu, w celu poprawy jakości świadczonych usług w zakresie: szkolnictwa, ochrony zdrowia, kultury, sportu, bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
- c) tworzenie warunków do zwiększania zatrudnienia pozarolniczego dla nadwyżek siły roboczej, w sferze usług i wytwórczości pozarolniczej.

5.2. Kierunki rozwoju działalności gospodarczej.

Działalność gospodarcza w mieście i gminie rozwijać się będzie na bazie istniejącego majątku trwałego oraz miejscowych surowców rolniczych, leśnych i mineralnych. Możliwości rozwoju tej działalności są ograniczone wymogami ochrony środowiska, ze względu na położenie znacznej części gminy w obrębie Narwiańskiego Parku Narodowego i jego otuliny oraz w Obszarze Krajobrazu Chronionego Doliny Narwi.

5.2.1. Kierunkami rozwoju działalności gospodarczej będzie:

- a) tworzenie warunków do zagospodarowania niewykorzystanych obiektów i terenów produkcyjnych i usługowych na cele produkcyjne i produkcyjno - usługowe, a w szczególności:
 - terenów i obiektów byłych ferm hodowlanych w miejscowościach:
 Suraż: B 6 RPZ, B 12 RPZ, (symbole wg. obowiązującego planu z.p. gminy)
 Średzińskie 3.2. RPZ,
 Rynki 4.7. RPZ,
 Zimnochy Ostasze 6.2. RPZ,
 Zawyki 10.8 RPZ,
 - terenów innych w miejscowościach:
 - Suraż: A 36 PP, B 19 RZ, B 20 UH, B 44 RP,
 - Końcowizna 12.2 PS,
- b) wykorzystanie surowców rolniczych do przetwórstwa rolno - spożywczego na terenie gminy oraz zakładów produkcyjnych znajdujących się w Łapach i Białymstoku,
- c) pozyskiwanie oraz przetwarzanie surowca drzewnego w zakładach produkcyjno - rzemieślniczych na potrzeby lokalne,
- d) rozwój zbieractwa runa leśnego na potrzeby konsumpcyjne miejscowej ludności, a także na potrzeby rynku, jako źródło dodatkowych sezonowych dochodów ludności,
- e) wykorzystanie surowców mineralnych (piaski, żwiry, pospółka, kreda) na potrzeby indywidualnego budownictwa i drogownictwa z: istniejących punktów eksploatacji powierzchniowej oraz z perspektywicznych obszarów występowania złóż surowców mineralnych po ich ostatecznym udokumentowaniu.

5.2.2. Główne zadania to:

- a) tworzenie warunków do utrzymania i rozwoju istniejących zakładów produkcyjno - usługowych (przemysłu drzewnego i spożywczego) w: Surażu, Doktorcach, Zawykach i Kowalach,
- b) dopuszczenie lokalizacji niewielkich zakładów produkcyjnych w obrębie zabudowy mieszkaniowej z zachowaniem wymogów ochrony środowiska,
- c) wyznaczanie w miarę zgłaszanych potrzeb terenów lokalizacji zakładów produkcyjnych, produkcyjno - usługowych i innych, w trybie planowania miejscowego, z uwzględnieniem wykorzystania istniejących nieużytkowanych obiektów przydatnych do tego celu,
- d) wyznaczanie terenów eksploatacji surowców mineralnych w trybie planowania miejscowego,
- e) rozwój urządzeń infrastruktury technicznej.

5.3. Kierunki i zadania w rozwoju turystyki i wypoczynku.

Walory środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy, które stanowią:

- Obszar Krajobrazu Chronionego Doliny Narwi,
- część Narwiańskiego Parku Narodowego z otuliną,
- zabytkowy układ urbanistyczny miasta Suraza oraz występujące w gminie zabytki architektury i archeologiczne, stwarzają szansę rozwoju turystyki i wypoczynku jako dodatkowego czynnika rozwoju ekonomicznego miasta i gminy.

5.3.1. Kierunki rozwoju turystyki i wypoczynku obejmują tworzenie bazy materialnej do rozwoju następujących jej form :

- a) wypoczynku codziennego i świątecznego mieszkańców gminy oraz aglomeracji białostockiej w miejscowościach: Suraż, Zawyki, Doktorce i Lesznie,
- b) wypoczynku pobytowego w tym agroturystyki mieszkańców aglomeracji białostockiej w miejscowościach : Suraż, Końcowizna, Zawyki, Doktorce i Lesznie,
- c) turystyki kwalifikowanej i krajoznawczej (pieszej, rowerowej, motorowej i wodnej)

o zasięgu ponadlokalnym, na bazie: walorów przyrodniczych doliny Narwi, zabytków architektury i archeologicznych w: Surażu, Doktorcach, Średzińskich i Zawykach oraz wodnych i lądowych szlaków turystycznych.

5.3.2. Główne zadania to:

- a) utrzymanie, modernizacja i ewentualnie rozbudowa istniejących obiektów turystyczno - wypoczynkowych w Doktorcach:
 - Ośrodek Wypoczynkowy „Narew”,
 - PPHU APLAUS - zespół domków turystycznych,
 - Biuro Podróży „Ocean” zespół domków turystycznych,
- b) utrzymanie istniejących szlaków turystycznych oraz wytyczenie szlaku turystyki rowerowej,
- c) realizacja bazy noclegowej: ośrodków wczasowych, domków turystycznych, pensjonatów itp.,
- d) przygotowanie terenów na potrzeby budownictwa letniskowego i pensjonatowego,
- e) tworzenie warunków do organizacji wypoczynku w zagrodach wiejskich
 - agroturystyki, głównie w miejscowościach położonych w dolinie rzeki Narwi,
- f) wykorzystanie na potrzeby turystyki i wypoczynku nieużytkowanych budynków mieszkalnych i innych w miejscowościach posiadających walory rekreacyjne,
- g) realizacja urządzeń kąpieliskowe - plażowych (terenów rekreacyjne - sportowych, urządzeń handlowo - gastronomicznych, sanitarnych, terenów parkingowych, biwakowych) w: Surażu, Zawykach, Zawykach - Fermie, Doktorcach i Leszni.

5.3.3. Instrumenty polityki przestrzennej na rzecz realizacji w/w zadań:

- a) dokonywanie stosownych ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla terenów turystyczno - wypoczynkowych, stosownie do występującego zapotrzebowania,
- b) sukcesywna realizacja infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych do rozwoju turystyki i wypoczynku,
- c) prowadzenie akcji promocyjnej na rzecz wykorzystania bazy turystyczno - wypoczynkowej gminy w tym także w zagrodach rolniczych tj. agroturystyki,
- d) tworzenie zasobów gruntów komunalnych na cele rozwoju turystyki i wypoczynku i ich sukcesywne zbywanie zainteresowanym inwestorom.

6. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji.

Gmina Suraż obsługiwana będzie siecią dróg, linią kolejową i komunikacją autobusową.

6.1. Sieć drogowa.

6.1.1. Drogi powiatowe.

- 1) Zgodnie z art. 6a ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 o drogach publicznych zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustroju państwa (Dz. U. Nr 106, póź. 668) „do dróg powiatowych zalicza się drogi inne niż określone w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 1, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą”. Na podstawie w/w ustalenia, można zakwalifikować tylko następujące drogi: 03 443, 03 462, 03 463, 03 472, 03 473, 03 476 i 03 615.
- 2) Sprawne powiązania zewnętrzne gminy będą realizowane drogami powiatowymi o następujących numerach: 03 443, 03 462, 03 463, 03 472, 03 473, 03 476, 03 615, 03 465 i 03 496.

- 3) Przy założonym standardzie w „projekcie studium województwa białostockiego”, że ośrodki gminne powinny mieć połączenia między sobą drogami o nawierzchni twardej ulepszonej, przewiduje się w pierwszej kolejności do modernizacji drogi, powiatowe o następujących numerach: 03 443, 03 463 i 03 473,
- 4) Docelowo wszystkie drogi powinny być o nawierzchni twardej ulepszonej.
- 5) Parametry techniczne i użytkowe dróg powiatowych przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43 póź. 430).
- 6) Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. przytoczonej w punkcie 6.1.1.1. „kierunków rozwoju”, obiekty budowlane przy drogach publicznych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi powiatowej co najmniej:
 - na terenie zabudowy miast i wsi - 8 m,
 - poza terenem zabudowy - 20 m,
- 7) Na etapie modernizacji drogi należy wykonać ocenę oddziaływania drogi na środowisko, z równoczesnym ustaleniem zasad i warunków realizacji zabudowy szczególnie wymagającej ochrony w jej otoczeniu oraz ochrony istniejącej zwartej zabudowy przed uciążliwościami ruchu.
- 8) Uwzględnienia właściwych parametrów dróg w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z oceny oddziaływania drogi na środowisko.
- 9) Można przypuszczać, że ulegnie zmianie numeracja dróg powiatowych i gminnych na mocy art. 10 lit. c ust. 5 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. przytoczonych w punkcie 6.1.1.1) „kierunków rozwoju”, który brzmi „Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, sposób numeracji oraz zakres, treść i sposób prowadzenia ewidencji dróg i obiektów mostowych”.

6.1.2. Drogi gminne.

- 1) Struktura funkcjonalno - techniczna i przestrzenna dróg gminnych określona w „uwarunkowaniach studium” może ulec istotnym zmianom w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w punkcie 6.5. „uwarunkowań studium” po zaliczeniu wymienionych dróg do dróg gminnych oraz w punkcie 6.1.1.1. „kierunków studium” w przypadku przekazania części dróg powiatowych pod zarządek gminy.
- 2) Wewnętrzne potrzeby transportowe gminy realizowane będą poza drogami powiatowymi, drogami gminnymi.
- 3) Parametry techniczne i użytkowe dróg gminnych należy przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, póź. 430).
- 4) Bieżące remonty i modernizację dróg należy wykonać z uwzględnieniem priorytetów dla:
 - odcinków dróg obsługujących największą liczbę mieszkańców i obszary o największej w skali gminy aktywności gospodarczej,
 - odcinków o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu, mogących zakłócić życie społeczno - gospodarcze części sieci osadniczej.
- 5) Docelowo wszystkie drogi wykonać o nawierzchni twardej ulepszonej.
- 6) Numeracja i ilość dróg gminnych może ulec zmianom z przyczyn określonych w punktach 6.1.1.9 i 6.1.2.1. „kierunków studium”.
- 7) Zapewnienie sprawnych powiązań w mieście i miasta z obszarem gminy i siedzibami sąsiednich gmin wymagać będzie:

- a) na bieżąco utrzymania dobrego stanu nawierzchni ulic,
- b) wykonania chodników na całej długości zabudowy ulic celem wyeliminowania ruchu pieszego z jezdni,
- c) likwidacji kolizji na skrzyżowaniach ulic przez prawidłowe rozwiązanie ich geometrii z uwzględnieniem prognozowanego ruchu oraz dostosowaniem przejść dla ludzi niepełnosprawnych,
- d) minimalizowania ilości nowych włączeń ulic i zjazdów, zwłaszcza z lewostrętami z wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów budowlanych i uzgodnienie ich z zarządcą drogi.

6.2. Techniczne zaplecze motoryzacji.

1) Dla poszczególnych programów zagospodarowania zaleca się przyjmować:

- a) wskaźniki miejsc postojowych przedstawionych w poniższej tabeli:

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka odniesienia	Ilość miejsc post.
1	2	3	4
1.	Administracja	1000 m ² p.u.	8-24
2.	Handel	1000 m ² p.u.	7-20
3.	Zakłady pracy	100 zatrudnionych	8-14
4.	Restauracja	100 miejsc konsumpcyjnych	12-20
5.	Kościół	100 uczestników mszy	10

- b) stacje paliw zaleca się przyjmować wg zasady, że 1 stacja o 4÷6 dystrybutorach może obsłużyć 5000÷6000 samochodów,
- c) miejsca obsługi samochodów zaleca się programować wg następujących wskaźników:
1 st. / 300÷400 samochodów
1 st. / 300÷400 m² powierzchni stacji.

2) Przy wzroście wskaźnika motoryzacji do 340 sam. os./1000 mieszk. w roku 2005 i 400 w roku 2010 należy sukcesywnie dążyć do zaspokojenia potrzeb w zakresie technicznego zaplecza motoryzacji jak przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 3

Lp.	Wyszczególnienie	Lata	
		2005	2010
1.	Wskaźnik motoryzacji	100	120
2.	Ludność	1000	1100
	a) m. Suraz	1100	1000
	b) gmina		
3.	Parkingi krótkiego postoju	11	14
4.	Ilość samochodów osobowych	210	252
5.	Ilość pojazdów	276	315
6.	Niezbędna ilość stacji paliw	1	1
7.	Niezbędna ilość zakładów naprawy samochodów	1	1

Dane przedstawione w powyższej tabeli w punktach 3÷7 według własnych obliczeń.

6.3. Kolej.

- 1) Ze względu na zły stan torów przewiduje się w perspektywie modernizację linii kolejowej Białystok - Bielsk Podlaski - Czeremcha - granica państwa z dostosowaniem kursowa-

nia pociągów do prędkości 100 km/h.

- 2) Należy zwiększyć bezpieczeństwo przy transporcie kolejną ładunków niebezpiecznych poprzez zaostrenie przepisów bezpieczeństwa i ich rygorystyczne egzekwowanie.

6.4. Komunikacja autobusowa.

Przy przyjętym w projekcie „Studium zagospodarowania przestrzennego byłego województwa białostockiego” standardzie dostępności 2 km do przystanku, należy stworzyć warunki do obsługi wsi Zimnochy - Święchy.

Zaspokojenie właściwego standardu obsługi podróżnych wymagać będzie:

- a) utrzymania we właściwym stanie technicznym dróg, po których kursują autobusy,
- b) sukcesywnej wymiany starych autobusów na nowoczesne, bardziej funkcjonalne z dostosowaniem dla ludzi niepełnosprawnych i mniej uciążliwych dla środowiska.

6.5. Ścieżki rowerowe.

Wytyczenie ścieżek rowerowych przewiduje się:

- 1) w ciągu drogi wojewódzkiej 03 476,
- 2) w ciągu ulic Kościelnej i Mostowej,
- 3) ul. Piłsudskiego - droga 0315004 (Jaźwińska Góra) - droga rolnicza - ul. Białostocka - ul. Zabłudowska.

7. Elektroenergetyka.

7.1. Kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego to:

- a) Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy oraz dostarczenie energii elektrycznej w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły.
- b) Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa, współpracy z innymi państwami w ramach wzajemnej wymiany energii elektrycznej oraz wzmocnienia powiązań energetycznych po stronie wysokiego napięcia.
- c) Zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemu dla otoczenia.

7.2. Realizacja pierwszego kierunku wymagać będzie:

- a) budowy linii SN 15 kV relacji RPZ Łapy - Suraz (do istniejącej linii SN 15 kV w zachodniej części miasta)
- b) budowy stacji transformatorowych w ośrodku gminnym i innych wsiach gminy na terenach potencjalnej działalności gospodarczej produkcyjno - usługowej, rekreacyjno – turystycznej oraz zabudowy mieszkaniowej,
- c) budowy linii SN 15 kV zasilających w/w stacje transformatorowe oraz linii NN w zakresie niezbędnym odbiorcom energii elektrycznej. W ośrodku gminnym należy dążyć do rozbudowy sieci SN 15 kV w taki sposób, aby umożliwiło to z czasem zamknięcie „pierścienia”.

7.3. Realizacja drugiego kierunku wymagać będzie:

- a) ~~budowy tranzytowej linii WN 400 kV relacji GPZ „Narew” – Ełk – ALYTUS, jako połączenia drugostronnego GPZ „Narew” z siecią krajową na napięciu 400 kV oraz międzynarodowego z Litwą. Budowa tej inwestycji na terenie gminy Suraz będzie dotyczyć~~

odcinka linii od istniejącej linii WN 400 kV Miłosna – GPZ „Narew” do granicy gminy w rejonie drogi Daniłowo Małe – Suraż, budowy linii elektroenergetycznej 400 kV Narew – Ostrołęka, jako drugostronnego połączenia z siecią krajową o napięciu 400 kV oraz utrzymania istniejącej linii elektroenergetycznej 400 kV Miłosna – Narew,

- b) budowy linii tranzytowej WN 400 kV relacji GPZ 'Narew' - granica Białorusi (wariant południowy), jako połączenia siecią międzynarodową z Białorusią. W/w trasa jest jednym z wariantów powiązań z tym państwem na napięciu 400 kV,
- c) budowy RPZ -tu 110/15 kV w sołectwie Rynki przy drodze Zawyki - Zimnochy Susły. Konieczność budowy w/w stacji transformatorowo - rozdzielczej podyktowana jest przede wszystkim potrzebami PKP związanymi z elektryfikacją kolei. Czas realizacji będzie uzależniany od potrzeb inwestora,
- d) budowy linii WN 110 kV zasilającej w/w RPZ relacji GPZ Narew - RPZ Zimnochy – RPZ Sokoły,
- e) budowy linii WN 110 kV zasilającej projektowany RPZ 110/15 kV Brańsk. W przypadku rezygnacji PKP z budowy RPZ - tu Zimnochy, linia zasilająca RPZ Brańsk pozostanie bez zmian, to znaczy będzie miała przebieg GPZ „Narew” - RPZ Brańsk (z wykorzystaniem trasy GPZ „Narew” - RPZ Zimnochy). Odcinek RPZ Zimnochy - RPZ Brańsk przedstawiono na rysunku studium w dwóch wariantach. Jedna z tras przebiega równolegle do projektowanej linii WN 400 kV Białoruś - GPZ „Narew” tworząc korytarz infrastrukturalny. Jest to korzystne z punktu widzenia ograniczenia szerokości pasa ochronnego technologicznego pod tego rodzaju inwestycje.

7.4. Realizacja trzeciego kierunku wymagać będzie:

- budowy urządzeń elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa oraz chronionymi elementami środowiska przyrodniczego. Stosunkowo duża ilość projektowanych linii WN stwarza konieczność wyboru optymalnych tras tych inwestycji w celu wyeliminowania ograniczeń rozwoju przestrzennego gminy oraz zagrożeń dla mieszkańców tych terenów,
- preferowanie rozwiązań technicznych powodujących zmniejszenie zajętości terenu pod urządzenia elektroenergetyczne,
- utrzymania rezerwy terenów pod urządzenia energetyczne wraz z pasami technologicznymi, a w szczególności określenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ich przeznaczenia i warunków zagospodarowania.

8. Gazownictwo.

8.1. Zapewnienie dostaw gazu ziemnego do wszystkich wsi gminy jest podstawową przesłanką rozwoju systemu. Realizacja całego zamierzenia określonego w koncepcji gazyfikacji gmin Turośń Kościelna i Suraż, wykonanej przez B.P.B.K Białystok, zapewni budowę gazowej sieci rozdzielczej w sposób ciągły i etapowy.

8.2. Priorytety realizacji powinny mieć:

- wsie o największym zadeklarowanym przez mieszkańców zapotrzebowaniu na gaz, w tym położone najbliżej stacji redukcyjno - pomiarowej I^o, zlokalizowanej na terenie gm. Turośń Kościelna,
- wsie, w których będą względnie duże odbiory gazu na potrzeby ciepłowniczych urządzeń i obiektów komunalnych oraz obiektów gospodarczych,
- tereny istniejącej i projektowanej zwartej zabudowy mieszkaniowej – usługowej w m. Surażu.

Na rysunku „Studium naniesiono kierunki przebiegu gazociągów średniego ciśnienia zakładane w wyżej cytowanej koncepcji. Dodatkowo w koncepcji gazyfikacji gminy Turośń Kościelna i Suraż uwzględniono konieczność zasilania miejscowości Uhowo gm. Łapy,

oraz współpracę z siecią gazową średniego ciśnienia w gminie Juchnowiec Kościelny.

Elastyczność układu sieci zaproponowanej w „koncepcji” umożliwi podłączenie również innych osad i kolonii leżących w pobliżu projektowanych sieci rozdzielczych, dla których inwestycja taka byłaby opłacana lub konieczna.

- 8.3. **Trasa gazociągu tranzytowego wysokiego ciśnienia „Jamał”** jest elementem tworzącym „korytarz” infrastruktury technicznej. Strefą bezpieczeństwa dla w/w gazociągu (100 m od przewodu) powinno wykorzystać się na przeprowadzenie linii WN przy zachowaniu odległości zgodnych z przepisami szczególnymi dla tego rodzaju inwestycji. Także przeprowadzenie przez obszar gminy projektowanych elementów sieciowych elektroenergetycznych, pozwoli na racjonalne wykorzystanie pasa tego terenu.

9. Ciepłownictwo.

9.1. Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to:

- a) sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energetycznych dla zmniejszenia zanieczyszczeń środowiska, takich jak: gaz, energia elektryczna, olej opałowy, oraz energia słoneczna i wiatr,
- b) zmniejszanie strat cieplnych w konstrukcji nowych budynków i poprzez modernizację starych o złych warunkach termoizolacyjnych,
- c) wprowadzenie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych dla nośników energetycznych określonych w pkt. a, zwiększających efektywność ich wykorzystania i ułatwiających obsługę i zmniejszających w efekcie koszty eksploatacji. Dotyczy to instalacji wewnętrznych grzewczych, a w szczególności sprawności kotłów energetycznych i różnych rodzajów instalacji grzewczych, a także stopnia automatyzacji obsługi oraz sprawności dostaw nośników energetyki,
- d) ekologizacja nośników energetycznych powinna być wprowadzona w pierwszej kolejności (o ile to możliwe ze względów technicznych) w większych źródłach tj. komunalnych obiektach użyteczności publicznej (np. szkoły) i większych zakładach produkcyjnych, w których występują lokalne systemy ogrzewania scentralizowanego.

9.2. Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- a) kontrola i restrykcje w stosunku do emiterów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń energetycznych,
- b) rozwój systemu gazowniczego i elektroenergetycznego z uwzględnieniem potrzeb ciepłownictwa,
- c) propagowanie stosownych dociepleń budynków istniejących i projektowanych,
- d) propagowanie najnowszych osiągnięć techniki ciepłowniczej w zakresie instalacji wewnętrznych dla gazu, oleju opałowego itp.,
- e) propagowanie i ewentualna realizacja proekologicznych rozwiązań niekonwencjonalnych (baterie słoneczne, elektrownie wiatrowe itp.).

10. Telekomunikacja.

10.1. Rozwój telekomunikacji w gminie będzie odbywał się poprzez dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z rozwoju gospodarczego gminy, z uwzględnieniem:

- pełnego wykorzystania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych,
- utrzymania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych w dobrej sprawności technicznej dla zapewnienia sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu,
- ~~rozbudowy sieci abonenckiej wg aktualnego zapotrzebowania,~~

- ~~rozbudowy wg potrzeb sieci telefonii komórkowej,~~
- lokalizacji sieci telekomunikacyjnych zarówno w tradycyjnych, jak i w nowych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej,
- objęcia terenu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej,
- rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych), stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie.

10.2. Sprawne działanie systemu telekomunikacyjnego oraz zapewnienie wysokiej jakości świadczonych usług mieszkańcom i potencjalnym inwestorom jest ważnym elementem rozwoju infrastruktury technicznej a w szerszym aspekcie przesłanką do rozwoju gospodarczego całej gminy.

10.3. Zakłada się utrzymanie pasów ochronnych urządzeń radiokomunikacji i teletransmisji na obszarze gminy w celu zapewnienia prawidłowej ich pracy.

11. Zaopatrzenie w wodę.

11.1. Prognoza zapotrzebowania wody.

Do obliczenia zapotrzebowania wody przyjęto następujące wskaźniki zapotrzebowania wody:

- na cele bytowo - gospodarcze mieszkańców w 2010 r. 150 dm³/d M, przy 100% korzystających z wodociągu, przy wskaźniku nierównomierności dobowej $N_d = 1,3$ i godzinowej $N_g = 2,5$,
- dla zakładów użyteczności publicznej 15 dm³/M/d przy $N_d = 1,1$ i $N_g = 2,5$,
- na cele drobnego przemysłu 10 % zapotrzebowania na cele bytowo - gospodarcze przy $N_d=1,15$,
- dla zwierząt gospodarskich 10 % zapotrzebowania na cele bytowo - gospodarcze przy $N_d= 1,2$ i $N_g = 3,0$,
- na własne potrzeby wodociągu 15 % średniego zapotrzebowania,
- p. poż - 10 dnWsek 1 pożar z godnie z Polską Normą PN - B - 02864,

Prognoza ilości mieszkańców w okresie kierunkowym 2010 r. zakłada w mieście 1100 mieszkańców i w gminie 1000 mieszkańców.

Ogólne zapotrzebowanie wody z wodociągu Suraż.

Tabela nr 4

Wyszczególnienie	Q _{śrd} m ³ /d	Q _{maxd} m ³ /d	Q _{śrh} m ³ /h	Q _{max h} m ³ /h
cele bytowo - gospodarcze mieszkańców	315,0	409,5	13,1	42,6
zakłady użyteczności publicznej	31,5	34,6	1,3	3,6
drobny przemysł	31,5	36,2	1,3	1,5
zwierzęta gospodarskie	31,5	37,8	1,3	4,7
razem:	409,5	518,1	17,0	52,4
potrzeby własne wodociągu	61,4	61,4	2,6	2,6
ogółem:	470,9	579,5	19,6	55,0
zatwierdzone zasoby ujęcia wody mVh	75 mVh			

Zatwierdzone zasoby komunalnego ujęcia wody w Surażu w pełni pokrywają kierunkowe zapotrzebowanie wody przez odbiorców i przeciwpożarowe.

11.2. Kierunki i zadania w zakresie zaopatrzenia w wodę.

- 1) Zapewnienie ciągłej dostawy wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi, w ilości pokrywającej pełne potrzeby odbiorców i przeciwpożarowe poprzez:
 - a) utrzymanie w należytym stanie technicznym z ewentualną modernizacją i rozbudowę istniejącego ujęcia wody i stacji uzdatniania wodociągu miejskiego w Surazhu,
 - b) zwiększenie pewności i sprawności dystrybucji wody oraz zmniejszenie sytuacji awaryjnych w wyniku diagnozowania stanu technicznego sieci wodociągowej i wymiany niesprawnej armatury oraz odcinków sieci o dużej awaryjności, które są przyczyną przerw w dostawie wody, jej ubytków, okresowego pogorszenia jakości i strat ekonomicznych,
 - c) rozwój sieci wodociągowej z wykorzystaniem istniejącego wodociągu:
 - w mieście Surazhu w zakresie umożliwiającym podłączenie istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej,
 - w miarę zgłaszanych potrzeb do rozproszonych gospodarstw kolonijnych,
 - na potrzeby potencjalnego rozwoju poszczególnych wsi i turystyki.
- 2) Wprowadzenie w trybie planowania miejscowego ustalonej strefy ochrony pośredniej komunalnego ujęcia wody w Surazhu i przestrzeganie zakazów podanych w punkcie 11.5. „Uwarunkowań”,
- 3) Propozycje rozwoju sieci wodociągowej pokazane w części graficznej studium są orientacyjne i mogą ulec zmianom w trakcie szczegółowych analiz projektowych,
- 4) Utrzymanie w należytym stanie technicznym z możliwością sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego, dla ewentualnych potrzeb obrony cywilnej, studni wierconych określonych w punkcie 11.7. „Uwarunkowań”. Zamiar likwidacji studni każdorazowo należy uzgodnić z organem do spraw obrony cywilnej.

12. Kierunki i zadania w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych i wód opadowych.

12.1. System kanalizacji w mieście i gminie przyjmuje się typu rozdzielczego, składający się z niezależnego systemu kanalizacji sanitarnej do odprowadzenia ścieków bytowo - gospodarczych i poprodukcyjnych do oczyszczalni ścieków oraz oddzielnego dla kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi do odprowadzenia wód opadowych z terenów zabudowanych.

12.2. Kryteria realizacji systemów scentralizowanej kanalizacji sanitarnej w gminie to priorytet dla:

- miejscowości o zwartej zabudowie i największym w skali gminy procencie ludności w ogóle, a produkcyjnej w szczególności, a także o najprężniejszej gospodarce, co stworzy większe, niż w innych miejscowościach szansę na uzyskanie od mieszkańców partycypacji finansowych w kosztach inwestycji, a także najefektywniejsze jej wykorzystanie,
- miejscowości, w których zlokalizowane są lub będą zakłady obsługi ludności, generujące znaczne w skali lokalnej ilości ścieków sanitarnych takie jak: szkoła, ośrodek zdrowia, zlewnia mleka,
- miejscowości leżących w Obszarze Chronionego Krajobrazu Dolina Narwi,
- miejscowości, w których przewiduje się rozwój mieszkalnictwa, sektora gospodarczego, turystyki.

12.3. Rozwój scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej przedstawiono w dwóch wariantach:

a) Wariant I zakłada:

- budowę kanalizacji sanitarnej w mieście Surazhu i odprowadzenie ścieków w układzie grawitacyjne - pompowym do oczyszczalni miejskiej w Łapach w

- uzgodnieniu z Zarządem Miasta Łapy,
 - budowę kanalizacji sanitarnej we wsiach: Końcowizna, Zawyki - Ferma, Zawyki, Doktorce, Lesznia z odprowadzeniem ścieków w układzie grawitacyjne - pompowym do kanalizacji sanitarnej w mieście Surazu i dalej do oczyszczalni w Łapach,
 - w pozostałych wsiach budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla jednorodzinne budownictwa mieszkaniowego, a dla ewentualnych zakładów produkcyjnych i usługowych indywidualnych kontenerowych oczyszczalni ścieków.
- b) Wariant II zakłada: budowę kanalizacji sanitarnej w mieście Surazu i wszystkich wsiach z odprowadzeniem ścieków w układzie grawitacyjne - pompowym do oczyszczalni ścieków w Łapach.

12.4. Podjęcie decyzji co do budowy kanalizacji sanitarnej w danej wsi wymagać będzie każdorazowo:

- sondażu wśród mieszkańców co do chęci i możliwości partycypacji w kosztach budowy,
- rozeznania możliwości uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
- wyznaczenie lokalizacji pompowni i kanałów w trybie planowania miejscowego (w części graficznej studium pokazano kierunek odprowadzenia ścieków do oczyszczalni).

12.5. Na obszarach zabudowy rozproszonej, w której nieracjonalna jest budowa systemów scentralizowanych, przewiduje się preferowanie indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków w budownictwie mieszkaniowym, a dla ewentualnych zakładów produkcyjnych kontenerowe oczyszczalnie ścieków.

Należy dążyć do eliminowania odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych, gdyż jest to rozwiązanie uciążliwe dla użytkowników i nie zapewnia ochrony środowiska, zwłaszcza wód gruntowych. Zbiorniki szczelne należy traktować jako rozwiązanie przejściowe, na terenach jeszcze nieuzbrojonych, ale przewidzianych do objęcia kanalizacją zbiorczą.

12.6. Wywóz ścieków z urządzeń lokalnych, których ilość będzie maleć w miarę porządkowania gospodarki ściekowej w gminie, przewiduje się do punktu zlewnego przy oczyszczalni w Łapach.

12.7. W długofalowym procesie porządkowania gospodarki ściekowej w gminie, szybki postęp techniczny w dziedzinie oczyszczania ścieków może zaowocować rozwiązaniami dziś nieprzewidywalnymi, a pozwalającymi oczyścić ścieki znacznie mniejszymi nakładami finansowymi, niż jest to możliwe przy obecnie znanych technologiach.

12.8. Wody opadowe z utwardzonych nawierzchni dróg i terenów zabudowanych odprowadzane powierzchniowo lub za pomocą kanalizacji deszczowej do odbiornika wody lub do ziemi powinny spełniać wymagania określone w przepisach dotyczących ochrony środowiska. Obecnie obowiązuje w tym zakresie § 9 rozporządzenia M.O.Ś.Z.N i L z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi (Dz. U. Nr 116 poz. 503).

13. Kierunki i zadania na rzecz realizacji systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych.

13.1. Stworzenie systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych

gwarantującego ochronę środowiska i maksymalne wykorzystania składników użytkowych, odpowiadającego nowym przepisom prawnym i wymogom Unii Europejskiej wymagać będzie:

- a) modernizacji gminnego wysypiska w Suraziu z zastosowaniem nowoczesnych technologii utylizacji odpadów stałych,
- b) prawidłowej zgodnej z założeniami projektowymi, eksploatacji gminnego wysypiska odpadów stałych,
- c) opracowania specjalistycznego projektu technologiczno - organizacyjnego systemu gospodarki odpadami i wprowadzenia go w życie,
- d) wprowadzenia zorganizowanego wywozu odpadów stałych ze wszystkich terenów zabudowanych poprzez wyposażenie gospodarstw w pojemniki lub worki plastikowe, albo ustawienie we wsiach kontenerów wielokomorowych na surowce wtórne i odpady do unieszkodliwienia,
- e) przygotowania organizacyjnego systemu selektywnej zbiórki odpadów z wydzieleniem surowców wtórnych i odpadów niebezpiecznych do odbioru przez przedsiębiorstwa specjalistyczne,
- f) przeprowadzenia kampanii promocyjnej systemu selektywnej zbiórki odpadów,
- g) wprowadzenia w gminie selektywnej zbiórki odpadów uwzględniając w pierwszej kolejności miasto Suraz i większe miejscowości: Doktorce, Lesznia, Zawyki,
- h) wybrania przedsiębiorstwa zajmującego się obsługą selektywnej zbiórki odpadów z ustaleniem zadań jakie będą do niego należały,
- i) prowadzenia w sposób ciągły edukacji i pracy ze społeczeństwem, szczególnie dziećmi i młodzieżą, w zakresie propagowanego systemu selektywnej zbiórki odpadów stałych,
- j) tworzenia warunków i zachęt do rozwoju lokalnego przetwarzania surowców wtórnych,

13.2. Specjalistyczny projekt techniczno - organizacyjny systemu usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych, wykonany na zlecenie gminy powinien w szczególności określić:

- mankamenty funkcjonowania dotychczasowego systemu i wstępne opinie mieszkańców co do kierunków jego zmian,
- prognozę ilości i składu odpadów w tym ilości i rodzaju odpadów do recyklingu,
- system zbiórki odpadów w miejscu wytwarzania tj:
 - rozwiązanie wielopojemnikowe, w których ilość pojemników uzależniona jest od ilości zbieranych asortymentów surowców wtórnych (makulatura, metal, szkło, tworzywa sztuczne, tekstylia) oraz odpadów do unieszkodliwiania przez przedsiębiorstwa specjalistyczne i odpadów, których nie można wykorzystać gospodarczo,
 - rozwiązanie dwupojemnikowe - surowce wtórne i odpady do unieszkodliwiania w jednym pojemniku z późniejszą segregacją w zbiornicy odpadów, i w drugim pojemniku do wywiezienia na składowisko odpadów,
- celowość ekonomiczną i techniczną bezpośredniego odbioru selekcjonowanych odpadów w miejscu wytwarzania i transportu surowców wtórnych do zbiornicy odpadów, a odpadów których nie można wykorzystać gospodarczo, na składowisko gminne, albo zastosowanie kontenerów we wsiach z okresowo transportowanymi odpadami (w większych ilościach) aa zbiornicy odpadów lub na składowisko w zależności od ich rodzaju,
- w przypadku wariantu z kontenerami ich lokalizację z uwzględnieniem: maksymalnej dostępności, w ruchliwych punktach - obok szkół, zakładów usługowych, handlowych itp.,
- określenie ilości i lokalizację zbiornic odpadów z wykorzystaniem tam gdzie jest to możliwe i racjonalne niezagospodarowanych terenów usługowych rolnictwa, bądź wyznaczenia nowych w planie miejscowym,
- określenie niezbędnego wyposażenia zbiornic odpadów,

- określenie warunków techniczno - ekonomicznych do ewentualnego lokalnego przetwarzania surowców wtórnych oraz zachęt do rozwoju tego typu działalności,
- koszty przedsięwzięcia, sposób jego finansowania z uwzględnieniem środków pozyskiwanych z zewnątrz i efektywności użytkowej,
- harmonogram realizacji przedsięwzięcia z uwzględnieniem etapowania i rozwiązań przejściowych,

13.3. System selektywnej zbiórki odpadów stałych.

Przygotowanie organizacyjne systemu selektywnej zbiórki odpadów wymagać będzie podjęcia przez samorząd gminy uchwały o wprowadzeniu tego systemu i uchwalenia „Regulaminu gospodarki odpadami”, który przede wszystkim powinien określić:

- rodzaj pojemników jakie powinny być stosowane w systemie,
- miejsce lokalizacji pojemników,
- asortymenty surowców wtórnych oraz odpadów do unieszkodliwiania jakie powinny być selektywnie odzyskiwane,
- sposób usuwania odpadów wielkogabarytowych (czy mieszkańcy we własnym zakresie wywożą do zbiornic odpadów, czy następuje zbiórka odpadów wystawionych przed posesję w określonych dniach,)
- graniczną częstotliwość wywozu pojemników z odpadami,
- co należy zrobić z odpadami niezagospodarowanymi,
- zadania i odpowiedzialność przedsiębiorstw obsługujących system,
- opłaty za wywóz i utylizację odpadów z uwzględnieniem zachęt do selektywnej zbiórki odpadów,
- obowiązki mieszkańców, administracji budynków mieszkalnych i innych podmiotów gospodarczych objętych systemem,
- sankcje administracyjne i ekonomiczne w przypadku niewłaściwego wypełniania zadań przez uczestników selektywnej zbiórki odpadów,

13.4. Zadania przedsiębiorstwa zajmującego się obsługą systemu gospodarki odpadami w gminie;

- współudział w organizowaniu systemu, -zawieranie umów z mieszkańcami,
- zobowiązujących do selektywnego zbierania i odstawiania odpadów,
- rozstawianie pojemników do selektywnej zbiórki odpadów - zgodnie z regulaminem,
- dostarczanie mieszkańcom worków do selektywnej zbiórki,
- systematyczne odbieranie worków z zebranymi odpadami w cyklach określonych w zawartych umowach,
- systematyczna wymiana pojemników z zebranymi odpadami na puste,
- ewidencjonowanie odbieranych worków i pojemników z wyselekcjonowanymi surowcami wtórnymi i odpadami do unieszkodliwiania,
- wystawianie mieszkańcom rachunków za wywóz i utylizację odpadów, jeśli koszty nie są wliczone w cenę worka lub podatek,
- segregowanie surowców wtórnych, oraz odpadów do unieszkodliwienia na poszczególne odmiany,
- wywóz zebranych surowców wtórnych i opadów do zakładów przetwarzających surowce wtórne bądź na wysypisko,
- nadzorowanie i kontrolowanie prawidłowości selektywnego gromadzenia odpadów przez mieszkańców,
- obsługa rejonowych zbiornic odpadów,
- zgłaszanie w gminie wniosków o ewentualne sankcje wobec mieszkańców, którzy nie przestrzegają regulaminu gospodarki odpadami,
- okresowe konserwacje i czyszczenie pojemników we własnym zakresie, bądź przez przedsiębiorstwa usługowe,
- zabezpieczenie składowanych odpadów przed zamoczeniem, spalaniem., zabrudzeniem, a surowców wtórnych dodatkowo przed kradzieżą,

- poszukiwanie odbiorców surowców wtórnych oraz zakładów utylizacyjnych na pozostałe odpady,
- zgniatanie i belowanie surowców wtórnych i pozostałych odpadów przeznaczonych do dłuższego transportu,
- zawieranie umów z odbiorcami na dostawę surowców wtórnych i utylizację pozostałych odpadów,
- ewentualne prowadzenie procesów uzdatniających i przetwarzających odpady — surowce wtórne,
- ewentualna eksploatacja gminnego składowiska,

14. Kierunki działań w zakresie obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej: w mieście i gminie Suraz.

14.1. W sporządzonych dla poszczególnych obszarów gminy miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów należy:

- a) w zespołach zabudowy mieszkaniowe wielorodzinnej i innej z pobytem zbiorowym użytkowników (np. wypoczynku pobytowego zbiorowego) uwzględnić rezerwę terenów pod zabudowę ochronną (ukrycia i szczeliny),
- b) w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno - usługowych i mieszkalnych (z wyjątkiem budownictwa jednorodzinnego) na etapie sporządzania planów zagospodarowania i projektów budowlanych przewidzieć schrony i ukrycia,
- c) w rejonach budownictwa jednorodzinnego (budynkach) należy przewidywać ukrycia typu II, wykonywane w podpiwniczeniach budynków przez mieszkańców we własnym zakresie, w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa,
- d) bez względu na typ zabudowy zarezerwować tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobo - dobę). Odległość studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań zabudowy (ludności) powinna wynosić do 800 m.,
- e) istniejące studnie zabezpieczyć przed likwidacją i przystosować do sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego w sytuacjach kryzysowych,
- f) oświetlenie zewnętrzne (ulice, drogi, zakłady pracy) przystosować do zaciemnienia i wygaszania,
- g) uwzględnić w układach projektowych i modernizowanych dróg i ulic następujące warunki:
 - odpowiednią szerokość ulic - uniemożliwiającą ewentualne zagruzowanie,
 - połączenia z traktami przelotowymi - zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
 - wyznaczenia bezpiecznych tras przejazdu i parkingów dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- h) wszelkie projektowane na obszarze miasta i gminy obiekty o wysokości równej i większej od 50 m npt oraz każdorazowo przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę należy zgłaszać do Sił Powietrznych RP,
- i) na etapie opracowywania planów miejscowych poszczególnych wsi czy też gminy na w/w przedsięwzięcia OC wykonać aneksy do planów,
- j) przy opracowywaniu planów obejmujących tereny, gdzie przewidziano do realizacji lub gdzie występują przedsięwzięcia OC (budowle i urządzenia ochronne) nie dopuścić do likwidacji tych obiektów, a ich prawidłowe rozmieszczenie ponownie uzgodnić z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Ochrony Ludności i Spraw Obronnych Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

14.2. Ochrona przeciwpożarowa.

- a) Utrzymanie istniejących strażnic O.S.P w Surażu, Doktorcach, Zawykach, Kowalach, Rynkach i Zimnochach- Świąchach,
- b) Realizując sieć wodociągową należy przewidzieć na terenach zabudowy odpowiednią ilość hydrantów do celów przeciwpożarowych, sytuowanych w odległości ok. 100 m. od siebie,
- c) Projektując i modernizując obiekty przemysłowe i usługowe należy przewidywać drogi pożarowe dla dostępu do obiektów,
- d) W nowoprojektowanych i modernizowanych budynkach należy przewidywać niepalne pokrycia dachów,
- e) Należy eliminować palne pokrycia dachów budynków istniejących,
- f) Wszystkie budynki a mieszkalne w szczególności powinny posiadać instalacje odgromowe,
- g) Przedsięwzięcia wymienione w punktach a,b,c,d,e, powinny być uzgadniane z Powiatową Komendą Straży Pożarnych w Białymstoku,

IV. POLITYKA PRZESTRZENNA

1. Lista ważniejszych zadań dla realizacji celów publicznych. Lista stanowi punkt wyjścia do:

- a) konstrukcji lokalnych rocznych i wieloletnich programów przedsięwzięć inwestycyjnych celu publicznego w tym: finansowanych w całości lub w części z budżetu miasta lub gminy (np. wspólne przedsięwzięcia międzykomunalne) na terenach przeznaczonych już na ten cel, w obowiązujących planach miejscowych lub wymagających takiego przeznaczenia zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt. 3 i art. 6 ust. 5 pkt. 5a ustawy z dnia 7 lipca o zagospodarowaniu przestrzennym,
- b) podejmowania działań na rzecz pozyskiwania zadań celu publicznego z programów : powiatowego, wojewódzkiego i centralnych - istotnych dla rozwoju gminy, w tym wymagających wyznaczenia w trybie planowania miejscowego wg. art. 62 w/w ustawy,
- c) podejmowania działań na rzecz pozyskiwania inwestycji istotnych dla rozwoju gminy i jej funkcjonowania, realizowanych przez ponadlokalne podmioty gospodarcze zarządzające infrastrukturą techniczną zwłaszcza: elektroenergetyczną gazowniczą i telekomunikacyjną,
- d) konstruowania wniosków "pomocowych" dla pozyskiwania środków pomocowych z Unii Europejskiej.

Lista obejmuje zadania, których realizacja powinna nastąpić w okresie najbliższych 10-15 lat. Przyjęty w niej podział na inwestycje rządowe, samorządowe i podmiotów gospodarczych może ulegać zmianom w miarę przekształceń organizacyjnych i legislacyjnych - zwłaszcza podmiotów gospodarczych i z wynikających z nich zmian kompetencji,

1.1. Ponadlokalne zadania rządowe, samorządowe i podmiotów zarządzających infrastrukturą techniczną.

1.1.1. W zakresie ochrony i wzbogacania środowiska przyrodniczego.

- a) wykonanie planu ochrony Narwiańskiego Parku Narodowego z uwzględnieniem jego strefy ochronnej - Minister Środowiska i dyrekcja parku
- b) zalesienie gruntów marginalnych wg punktu 2.4.c - administracja rządowa wojewódzka pkt 2.4.c,
- c) ew. utworzenie prawnie nowych rezerwatów i pomników przyrody – administracja rządowa wojewódzka pkt 2.4.c,
- d) realizacja stałego monitoringu czystości i przepływów wód rzeki Narwi i jakości powietrza atmosferycznego - administracja rządowa szczebla wojewódzkiego 2.5.1.3.,
- e) realizacja zbiorników małej retencji w Doktorcach i Surażu – samorządy: wojewódzki i miasta i gminy pkt 2.5.1.6.,
- f) ew. oznakowanie w terenie i na mapach obejmujących m.in. obszar gminy zasięgów fa-

li powodziowej pkt. 2.5.1.2. j.w.

1.1.2. W zakresie ochrony środowiska kulturowego.

- a) wykonanie dla obszaru miasta Suraża studium historyczno – urbanistycznego określającego wartości kulturowe miasta - administracja rządowa (W.P.K Zabytków) i samorząd miasta i gminy - pkt. 3.1.2. a,
- b) ochrona i rewaloryzacja głównych wartości kulturowych miasta (zagospodarowanie gł. elementów strefy ochrony konserwatorskiej i utrzymania obiektów zabytkowych oraz o wartościach kulturowych - pkt. 3.1.2.f- realizacja j w.,
- c) wspomaganie urządzenia i utrzymania prywatnego muzeum archeologicznego - pkt. 3.2.e – realizacja; gmina i W.P.K. Zabytków.

1.1.3. W zakresie infrastruktury technicznej:

- a) ~~budowa tranzytowej linii WN 400 kV relacji GPZ "Narew" Elk – ALYTUS (Litwa) od istn. linii 400 kV Miłosna – GPZ "Narew" do granicy gminy~~ pkt. 7.3.a realiz. P.S.E., **budowa linii elektroenergetycznej 400 kV Narew – Ostrołęka; realizacja - Polskie Sieci Elektroenergetyczne,**
- b) budowa linii tranzytowej 400 kV relacji "GPZ "Narew" - granica Białorusi (wariant południowy) pkt. 7.3.6. realiz P.S.E.,
- c) budowa RPZ 110 715 kV w sołectwie Rynki przy drodze Zawyki - Zimnochy (gł. Dla potrzeb P.K.P) pkt. 7.3.c realiz. Z.E.B Białystok,
- d) budowa linii WN 110 kV zasilającej w/w R.P.Z ze stacji 400/110 kV "Narew" w relacji G.P.Z "Narew" - R.P.Z Zimnochy - R.P.Z Sokoły pkt. 7.3. d realiz. Z.E.B Białystok,
- e) budowa linii WN 110 kV zasilającej proj. R.P.Z Brańsk - w przypadku rezygnacji z budowy R.P.Z Zimnochy pkt. 7.3.c realiz. Z.E.B. Białystok,
- f) rozwój sytemu telekomunikacji wg pkt. 10 - realiz. zainteresowani gestorzy mediów,
- g) budowa drugiej nitki gazociągu "Jamał" równoległej do istniejącej w wyznaczonym dotychczas pasie na ten cel pkt. 8.3. - inwestorzy gazociągu.

1.2. Lokalne zadania publiczne - gminy, zarządców infrastruktury technicznej i ew. podmiotów gospodarczych.

1.2.1 W zakresie ochrony środowiska.

- a) wspomaganie planistyczne i organizacyjne zalesień gruntów marginalnych - gmina,
- b) rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych - gmina i podmioty eksploatujące,
- c) zagospodarowanie terenów zieleni publicznej określonych w planach zagospodarowania przestrzennego - gmina,

1.2.2. W zakresie przygotowywania i zagospodarowywania terenów:

- a) przygotowanie planu rozwoju przestrzennego gminy uwzględniającego ponadlokalne i lokalne zadania publiczne oraz tworzenie warunków dla rozwoju turystyki i wypoczynku, usług komercyjnych dla ludności, urządzeń produkcyjno – usługowych itp. - gmina,
- b) urządzenie publicznych terenów kąpieliskowe - plażowych i sportowo – rekreacyjnych zwłaszcza w sąsiedztwie urządzeń turystyki i wypoczynku - gmina,
- c) rozwój budownictwa komunalnego i socjalnego z wykorzystaniem możliwości adaptacji obiektów istniejących nieużytkowanych - gmina,
- d) przygotowanie (w miarę możliwości) zasobów gruntów komunalnych jako oferty na cele rozwoju usług, wytwórczości. turystyki i wypoczynku – gmina.

1.2.3. W zakresie komunikacji.

- a) modernizacja dróg gminnych wg punktu 6.2. 1.,
- b) budowa parkingów publicznych - pkt. 6.2. - gmina,
- c) poprawa dostępności komunikacji autobusowej - pkt. 6.4. - gmina i PPKS (zwłaszcza wsi Zimnochy - Święchy)
- d) budowa ścieżek rowerowych - pkt. 6.5. - gmina

1.2.4. W zakresie infrastruktury technicznej:

- a) rozbudowa systemu wodociągowego gminy wg. zasad określonych w pkt. 11.2 - gmina,
- b) rozwój komunalnego systemu (ów) odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych - wg zasad określonych w pkt. 12. - gmina ew. adm. samorządowa woj. i po w.,
- c) rozwój systemu selektywnego zbierania, gromadzenia i utylizacji odpadów stałych wg zasad określonych w pkt. 13. - gmina i administracja samorządowa woj. i powiatowa,
- d) rozwój systemu elektroenergetycznego wg punktu 7.2. - Rejon Energetyczny Łapy i gmina.,
- e) rozwój systemu gazowniczego średniego ciśnienia wg punktu 8.2. - gmina i ew. M.Z.G,
- f) rozwój systemu telekomunikacji wg. punktu 10 - Telekomunikacja Polska S.A. i ew. in- ni gestorzy sieci telekomunikacyjnych.

2. Polityka w zakresie sporządzania planów miejscowych.

2.1. Harmonijny rozwój miasta i gminy S uraż, zgodny z kierunkami zagospodarowania określonymi w niniejszym studium wymagać będzie sukcesywnego sporządzenia planów zagospodarowania przestrzennego i ich zmian. Będą one niezbędne dla tworzenia podstaw decyzji o warunkach zabudowy terenów zwłaszcza mieszkaniowo - usługowych, turystyczno - wypoczynkowych i ewentualnie rewaloryzacji już zainwestowanych. Podejmowanie decyzji o potrzebie lub konieczności sporządzenia planu przez Zarząd Miasta i Gminy a następnie Radę Miejską powinno być poprzedzone analizą i oceną skutków tej decyzji dla interesu społeczności miejsko - gminnej. Wnioski i życzenia właścicieli terenów rolnych o zmianę ich przeznaczenia na cele budowlane mogą być uwzględniane tylko wtedy, gdy są zbieżne z interesem gminy i nie spowodują późniejszych negatywnych skutków dla jej budżetu i ładu przestrzennego. Ilość wyznaczonych terenów budowlanych i ich struktura rodzajowa powinny być powiązane z faktycznymi potrzebami, oraz polityką samorządu gminnego w sferze gospodarki gruntami (np. stabilizacją cen poprzez podaż terenów komunalnych). Decyzja samorządu miejsko - gminnego o potrzebie sporządzenia planów miejscowych dotyczyć mogą w szczególności następujących sytuacji:

- a) obowiązkowo dla obszarów, na których stosownie do art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 07 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym przewiduje się realizację programów, o których mowa w art. 58 ust. 1 i 59 ust. 1 w/w ustawy tj. zadań rządowych centralnych i wojewódzkich oraz samorządowych wojewódzkich i powiatowych celu publicznego. Sporządzanie planu powinno być rozpoczęte po upływie 3 miesięcy od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania rządowego do planu miejscowego (tj. zawarcia stosownego porozumienia między przyszłym inwestorem a samorządem miejsko - gminnym). Sytuacja ta dotyczyć może w szczególności: drogi powiatowej. oraz ponadlokalnej elektroenergetyki telekomunikacji i sieci gazowej
- b) sporządzenie obowiązkowe dla obszarów, na których przewiduje się lokalizację lokalnych zadań celu publicznego (z wyjątkiem lokalizowanych w istniejących pasach drogowych). Powyższy obowiązek wynikać może także w szczególności z przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych tj. gdy teren inwestycji wymaga przeznaczenia gruntów rolnych lub leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Dotyczyć to może lokalnych przedsięwzięć celu publicznego z zakresu przygotowania infrastrukturalnego terenów budowlanych komunalnych mieszkaniowe

- usługowych i turystyczno - wypoczynkowych np. w Surażu, Zawykach i Doktorcach oraz rewaloryzacji terenów śródmiejskich w Surażu, a także infrastruktury technicznej i społecznej,
- c) sporządzenie obligatoryjne planu dla obszaru strefy ochrony konserwatorskiej w m. Surażu - ze względu na istniejące uwarunkowanie tj. ustawową utratą mocy prawnej obowiązującego miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego tego obszaru z końcem 2000 r.,
- d) nieobligatoryjne (co do przedmiotu i terminu) sporządzanie planów miejscowych dla terenów rolnych i leśnych stanowiących własność innych podmiotów niż miasto i gmina. Decyzje o potrzebie sporządzenia planu podejmuje samorząd miasta i gminy, tylko w przypadku, określonej na podstawie analizy celowości, z punktu widzenia interesu społeczności gminnej. Dotyczyć to może w szczególności terenów wnioskowanych do przeznaczenia na cele: mieszkaniowo - usługowe, wytwórcze - usługowe i turystyczno - wypoczynkowe,
- e) koszty sporządzenia planów i ich zmian dotyczących zadań celu publicznego , normuje art. 14 w/w ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym.

3. Polityka w zakresie gospodarki nieruchomościami gminy.

3.1. Racjonalna i aktywna gospodarka gruntami w zakresie tworzenia i zbywania zasobów nieruchomości komunalnych gminy sprzyjać powinna w szczególności:

- a) tworzeniu zasobów nieruchomości komunalnych dla ułatwienia realizacji ponadlokalnych i lokalnych przedsięwzięć publicznych określonych w art. 13 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym -jako tereny bezpośrednio pod inwestycje. Tereny te powinny być w miarę możliwości pozyskiwane do zasobów ze stosownym wyprzedzeniem w stosunku do fizycznego rozpoczęcia inwestycji. Dotyczyć to powinno w szczególności terenów ulic, parkingów oraz infrastruktury technicznej i społecznej (np. plażowo - kąpieliskowych, zieleni miejskiej) itp.),
- b) tworzeniu lub utrzymywaniu zasobów jw. dla uregulowania zobowiązań miasta i gminy określonych w art. 36 ust. 1 pkt. 3 ustawy j w. - wynikających z wyznaczenia w planach miejscowych w/w przedsięwzięć celu publicznego na gruntach innych niż komunalne i skarbu państwa,
- c) utrzymaniu i tworzeniu zasobów gruntów komunalnych, na potrzeby rozwoju mieszkalnictwa, w tym komunalnego oraz rozwoju zabudowy letniskowej, innej rekreacyjnej, turystycznej, i obsługi komunikacji,
- d) kształtowaniu racjonalnych cen na tereny budowlane w mieście i gminie, poprzez zaspokajanie popytu na nie poprzez podaż stosownie przygotowanych infrastrukturalnie gruntów komunalnych,
- e) kształtowaniu pożądanego społecznie programu usług komercyjnych, poprzez stosowanie w przetargach na zakup lub dzierżawę nieruchomości komunalnych, stosownych warunków ich zabudowy i zagospodarowania,
- f) wzbogacaniu budżetu gminy i miasta, poprzez zbywanie po korzystnych cenach w trybie przetargów publicznych przygotowywanych planistycznie, geodezyjnie i infrastrukturalnie gruntów komunalnych na cele działalności komercyjnej i rekreacji indywidualną.

3.2. Gospodarka zasobami nieruchomości komunalnych na zasadach określonych w pkt. 3.1.

Obejmować powinna głównie:

- a) precyzyjne ewidencjonowanie zasobów nieruchomości i określanie ich wartości wg przepisów działu IV rozdziały 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- b) planowanie, tworzenie i zbywanie zasobów nieruchomości w układzie wieloletnim i rocznym - w ścisłym powiązaniu z ustaleniami niniejszego studium, zamierzeniami sporządzania planów miejscowych, prowadzenia przedsięwzięć inwestycyjnych i badania rynku nieruchomości, a przede wszystkim stosownie do możliwości budżetu gminy,

- c) badanie rynku nieruchomości, w tym zwłaszcza popytu na różne rodzaje nieruchomości, obrotu nieruchomościami prywatnymi oraz struktury i trendy w kształtowaniu się cen na podstawie danych określonych w art. 155 w/w ustawy o gospodarce nieruchomościami.

3.3. Współpraca władz samorządowych miasta i gminy Suraz z administracją rządową i samorządową wojewódzką, powiatową i gmin sąsiadujących.

Harmonijna współpraca i koordynacja zamierzeń i działań władz gminy i miasta z administracją j. w. jest jednym z podstawowych warunków realizacji części celów rozwoju społeczno - gospodarczego i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a dotyczyć w szczególności powinna: infrastruktury społecznej, ochrony środowiska, infrastruktury technicznej i komunalnej, rekreacji i wykorzystanie majątku trwałego.

Realizowana ona winna być w szczególności poprzez:

- a) świadczenie na rzecz miasta i gminy usług ponadpodstawowych - (wojewódzkich i powiatowych) w sferze infrastruktury społecznej; w mieście Białymstoku i Łapach z zakresu : ochrony zdrowia, opieki socjalnej, administracji publicznej, finansów. szkolnictwa średniego, nauki i szkolnictwa wyższego, kultury sportu i tp.,
- b) utrzymanie spójnych przestrzennie korytarzy i ciągów infrastruktury: elektroenergetycznej, gazowniczej, telekomunikacyjnej i wodociągowej między sąsiadującymi gminami,
- c) utrzymanie ciągłości międzygminnych korytarzy ekologicznych (dolin rzek i kompleksów leśnych) oraz systemów melioracyjnych,
- d) koordynację rozwoju systemów kanalizacyjnych w układach zlewniowych,
- e) koordynację przedsięwzięć modernizacyjnych i konserwacyjnych dotyczących dróg gminnych,
- f) spójne projektowanie i realizowanie systemów infrastruktury technicznej w obszarach stykowych gmin z uwzględnieniem wspólnego korzystania z niektórych urządzeń, co dotyczyć może zwłaszcza gazownictwa, elektroenergetyki i kanalizacji sanitarnej,
- g) wykorzystanie urządzeń rekreacyjnych i walorów przyrodniczych i kulturowych miasta i gminy Suraz na potrzeby wypoczynku codziennego i świątecznego oraz wypoczynku pobytowego i turystyki mieszkańców aglomeracji białostockiej, a miasta Białegostoku i Łap w szczególności,
- h) koordynację lokalizacji urządzeń obsługi turystyki i komunikacji w sąsiadujących gminach, dla uniknięcia nadmiernego ich zagęszczenia na niektórych obszarach i uzyskania równomiernego rozmieszczenia,
- i) zapewnienie planistycznego przygotowania terenów dla potrzeb zadań celu publicznego: centralnych i wojewódzkich rządowych oraz wojewódzkich i powiatowych samorządowych.